Poštnina plačana v gotovini

Štev. 42. **V Ljubljani, dne 17. oktobra 1929.** **Posamezna štev. Din 1·—** **Leto XII.**

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine" v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine", Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za inozemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Velike ilirske svečanosti v Ljubljani

Krasne prireditve, združene z odkritjem spomenika Napoleonu in Iliriji oživljeni

V soboto in nedeljo je Ljubljana imela veliko slavje, ki se je izpremenilo v krasno manifestacijo bratstva in zvestobe med Francijo in Jugoslavijo. Na Valvazorjevem trgu, ki ga je sloviti naš arhitekt tekom zadnjih tednov popolnoma preuredil, je bil odkrit spomenik Iliriji oživljeni, in to ob priliki 120-letnice, ko je slavni francoski cesar Napoleon združil naše pokrajine od vrha Koroške do konca Dalmacije v «ilirske province». To je bila prva naša osvoboditev izpod avstrijskega jarma. Ilirija je torej posebno za nas Slovence bila prava predhodnica Jugoslavije in spomenik Iliriji oživljeni je vsekakor dostojen, viden dokaz naše hvaležnosti. Visoki marmornati steber krasita bronasti podobi Napoleona in slovenske mladenke (Ilirije), a pod spomenikom je vzidan prah neznanega francoskega vojščaka, ki je padel pred dobrimi 100 leti v borbi z Avstrijo pri Črnučah. Poleg raznih zlato vklesanih napisov je neznanemu vojaku posvečen naslednji napis, ki ga je sestavil naš pesnik Oton Župančič:

Ne vemo, kje si se rodil,
ne kod te je vihar podil,
pri nas si pal, za nas si pal,
da je naš rod iz mraka vstal!

K ilirskim svečanostim so prihiteli v Ljubljalo mnogi visoki in odlični gostje. Iz Beograda so se pripeljali francoski poslanik minister Dard, francoski general Rozet in naš minister za vojsko in mornarico general Hadžić kot zastopnik naše vlade, iz Zagreba je prišel francoski konzul z nekaterimi spremljevalci, iz Pariza pa sta prispela zastopnika Društva prijateljev Jugoslavije vseučiliški profesor Haumant in inženjer Vignerot. Organizacija celotne prireditve je bila v dobrih rokah, vse se je vršilo strumno, redno in prisrčno, da je na odlične goste lahko zares napravilo najboljši vtis. Največ je h krasnemu uspehu pripomoglo divno, solnčno jesensko vreme.

V soboto dopoldne je bila v Narodnem domu otvorjena velika ilirska razstava, kjer so zbrani mnogoštveilni spominki na ona leta, ko smo bili pod francosko oblastjo. Popoldne se je vršila v dramskem gledališču lepa priložnostna prireditev naših dijakinj, proti večeru pa so se okrog spomenika zbrale trume Ljubljančanov k promenadnemu koncertu, a krona prireditve prvega slavnostnega dne je bil Napoleonov večer v veliki dvorani hotela Uniona, ki je bila nabito polna. Tu je govoril pesnik Župančič, igrala je vojaška godba in vrstili so se slikoviti nastopi, predstavljajoči prizore iz Napoleonovih časov.

Glavni praznik je bila nedelja. V prvih dopoldanskih urah so še na Mestnem trgu zbrale mnogoštevilne korporacije, vsa narodna društva in se šolsko mladino razvrstile v krasen sprevod, kakršnega Ljubljana že izza regentovega obiska in izza vsesokolskega izleta ni videla. Sprevod se je vil po mestnih ulicah, okrašenih z neštetimi zastavami. Na Valvazorjevem trgu so bile skupine razporejene daleč naokrog spomenika. Pogled na zbrane množice je bil zares presenetljivo lep. Na slavnostni tribuni pa so bili zbrani številni odlični gostje s poslanikom Dartom, ministrom za vojsko in mornarico Hadžićem in kraljevim zastopnikom divizionarjem generalom Tripkovićem na čelu.

Na govorniškem odru je prvi povzel besedo ljubljanski župan dr. Dinko Puc, nato je imel dolg znamenit govor poslanik Dard in končno je izpregovoril lepe pozdravne besede minister Hadžić. Vsem trem govornikom je množica prirejala burne ovacije, godba je igrala himne, združeni pevski zbori, ki so šteli približno 200 pevcev, so mogočno zapeli, a častna vojaška četa je po vsakem govoru izstrelila gromko salvo. Nepozabno lepi so bili prizori ob polaganju vencev: mestni župan je po odkritju spomenika položil velik lovorjev venec, vojni minister ogromen venec vlade, general Rozet krasno, težko bronasto palmo, ki jo je poklonilo francosko vojno ministrstvo, in bo vzidana v spomenik. Po poklonitvi je francoski general izvlekel sablo, pozdravil spomenik in dve minuti molče strmel vanj v znak počastitve Napoleona in neznanega francoskega vojaka.

Z Valvazorjevega trga je nato ogromni sprevod krenil skozi mesto nazaj pred spomenik prvega slovenskega pesnika Valentina Vodnika, ki je opeval Ilirijo. Na čast Vodniku sta govorila vseučiliški profesor Haumant in profesor dr. Pretnar. Francozi so položili krasno bronasto liro, ki bo vzidana v Vodnikov spomenik. Kralju je bila odposlana zanosna pozdravna brzojavka.

Ko so tako bile slavnosti opravljene, je bil na čast visokim povabljencem prirejen banket v veliki dvorani Kazine, kjer je župan g. Puc nazdravil Francozom, poslanik Dard pa našemu kralju. Zvečer se je v Narodnem gledališču vršila slavnostna predstava opere «Gorenjski slavček». V ponedeljek so se francoski gostje odpeljali na Gorenjsko in se z najlepšimi utisi iz Kranja, Bleda in drugih lepih gorenjskih krajev vrnili v Ljubljano, odkoder je sledil z večernimi vlaki povratek proti Beogradu, odnosno Parizu.

Lahko rečmo, da se je Ljubljana imenitno postavila z ilirskimi svečanostmi. Gotovo so te svečanosti mnogo pripomogle k našemu ugledu in ta nam je v krogu evropskih narodov potreben.

Ponarejevalci vina na sodišču

Z bezgom in špiritom so delali „muškatelec" — Ves odbor Vinarske zadruge v Mariboru obsojen — Pritožba odbita

Maribor, oktobra.

Pred dnevi se je vršila pred okrožnim sodiščem v Mariboru vzklicna razprava proti šestim odbornikom katoliške štajerske Vinarske zadruge v Mariboru, katero so šele pred par leti ustanovili nekateri mariborski duhovniki, ki ne gredo ven na fare, ampak se pečajo v mestih z raznimi drugimi posli. Za razpravo je vladalo velikansko zanimanje in so prišli v sodno dvorano poslušat razpravo razni mariborski gostilničarji, vinski strokovnjaki in poročevalci časopisov, tudi zastopnik katoliškega «Slovenca» je bil navzoč. Drugi dan so vsi časopisi obširno poročali o tej razpravi in sodbi, samo «Slovenec» ni poročal ne besede.

Kaj je torej bilo? Vsak, ki le malo pozna današnje težave našega kmeta, ve, da silno trpijo že več let vinogradniki, ki nikamor ne morejo prodati drago pridelanega vina Kdo pa ga proda, dobi tako malo, da komaj krije stroške za delo. Duhovniki, ki so ustanovili leta 1926. «Vinarsko zadrugo» v Mariboru, pa so razglasili, da bodo s to zadrugo

pomagali kmetu

da bo laže prodajal vino in da ne bo navezan samo na nemške vinske kupce. Toda ostalo je pri obljubah. Mesto, da bi kmetu pomagali, so pri zadrugi začeli že leta 1927. delati ravno nasprotno v velikansko kmetovo š k o d o. Ker v Mariboru vinski bratci najrajše pijejo žlahtnega muškatelca, vino, ki ima znani posebni, muškatni okus, pridela pa se tega muškatelca v vinogradih zelo malo, so ga začeli v zadrugi leta 1927. kar sami delati, da so si napravili lepše dobičke.

Mariborski gostilničarji

so seve kar drli v duhovniško Vinarsko zadrugo po tega muškatelca, ki je bil tudi precej poceni in ljudje so se po gostilnah trgali za to narejeno vino, ki je čez noč zginilo v grla žejnih Mariborčanov. Kako pa so delali muškatelca? Pri trgovcu Perhavcu so kupili špirit, z dežele so pripeljali

bezeg

in veliki župan je zadrugi dovolil, da sme tudi ona kupiti sladkor za sladkanje vina. Vse to in, po mnenju zaslišanih izvedencev, še nekaj drugega zraven so zmešali skupaj, prilili h kislemu vinu in Mariborčani so dobili cele sode novega muškatelca

brez kaanigalilejskega čudeža.

Kmetje seveda svojega vina radi te konkurence niso mogli prodajati mariborskim gostilničarjem, posebno lani ne, ker je bilo njihovo vino bolj rezko. Še danes so v mariborski okolici vse kmečke kleti polne lanskega vina in ljudje v največjih stiskah, ker ni denarja.

Vse pride na dan.

Enemu odborniku zadruge, železniškemu uradniku Pihlerju pa se je lansko pomlad vzbudila vest, kaj bo, če bi zadruga nadaljevala s tem fabriciranjem muškatelca. Uvidel je, da bi bilo to slabo za odbornike, ker je to kazniva prevara, pa tudi kmetje bi bili vedno bolj udarjeni, če bi zadruga kar naprej v svoji kleti fabricirala muškatelca in nazadnje morda še jeruzalemca, ljuto-

merčana in druge vina, ki imajo dober glas. Uradnik Pihler in njegova žena Milka Pihler sta radi tega odstopila od zadruge, kupila pri gostilničarjih lansko leto par steklenic tega narejenega muškatelca in ga dala preiskati po državnem inženjerju kemiku, priznanem strokovnjaku Mohorčiču. Za zadevo se je zanimal tudi Pihlerjev zastopnik, odvetnik dr Klemenčič, ki je sam vinogradnik in dobro pozna vina ter je dal on preiskati muškatelca zadruge po drugem inženjerju, kemiku drju. Cazafuri. Oba inženjerja sta ugotovila z natančno preiskavo, da je

muškatelec ponarejen.

Zadevo so potem odstopili okrajnemu sodišču, ki je odbornike vinarske zadruge in uslužbence po večkratnih razpravah in temeljitem zaslišanju neštetih prič, gostilničarjev in sodnih zvedencev obsodilo radi prevare, ker so prodajali gostilničarjem pod imenom «muškatelca» vino, katero so umetno priredili in torej ponarejali živila v trgovini in prometu

z namenom prevare.

Obsojeni pa so bili: 1.) kletar Ivan Gerlič na 600 dinarjev kazni, oziroma 6 dni zapora, 2.) delavec Fran Kovačič na 300 dinarjev, oziroma 3 dni zapora, 3.) katehet gimnazije duhovnik Alojzij Rezman na 300 dinarjev, oziroma 3 dni zapora, 4.) posestnik Ivan Lorber na 2000 dinarjev, oziroma 6 dni zapora, 5.) kaplan Franc Hrastelj, ki je tudi podravnatelj Cirilove tiskarne in mestni občinski svetnik v Mariboru, na 1500 dinarjev ali 4 dni zapora in 6.) predsednik zadruge veleposestnik Robert Košar od Sv. Bolfenka na Kogu na 3000 dinarjev, oziroma 6 dni zapora, vsi skupaj še v plačilo izvršitve kazni, sodne takse, odvetniških stroškov in Milki Pihlerjevi morajo plačati 910 dinarjev za preiskavo narejenega muškatelca.

Pritožba zavrnjena.

Proti tej sodbi so se vsi obtoženi pritožili in vložili po svojih zagovornikih zelo obširno pisane pritožbe.

Pretekli torek se je vršila radi teh pritožb vzklicna razprava pred štirimi sodniki okrožnega sodišča v Mariboru. Obtožene odbornike zadruge so zagovarjali trije odvetniki dr. Štor, dr. Bučar in predsednik okrajnega zastopa, dr. Veble. Zasebno udeleženko Milko Pihlerjevo, ki je ponarejanje spravila na dan in na sodišče, pa je zastopal odvetnik dr. Reisman. Razprava je trajala zelo dolgo in so se sodniki potem skoro celo uro posvetovali. Končno pa je predsednik senata sodni svetnik Ivan Zemljič razglasil

končno sodbo,

da se vse pritožbe zavračajo, ker je njihova krivda dokazana, da so v kleti zadruge res na debelo ponarejali muškatelca in ga prodajali mariborskim gostilničarjem kot pristno vino in torej zagrešili prestopek prevare po § 11. zakona z dne 16. januarja 1896., št. 89, drž. zakonika.

Kaj si naj mislimo?

Na to vprašanje pa si bo vedel najlaže vsak kmet, posebno vinogradnik, v današnjih dneh težkih skrbi sam odgovoriti in tudi pri sebi obsoditi posebno one duhovnike, ki bi naj delali že po svojem vzvišenem poklicu le za dobro ljudstva, pa so zagrešili takšno prevaro in toliko škodo slovenskemu kmetu.

Politični pregled

Pozornost sveta je sedaj posvečena

potovanju predsednika angleške vlade Macdonalda v Zedinjene države,

kjer se je sestal Macdonald z ameriškim predsednikom Hooverjem. Oba državnika sta imela dolge in zaupne razgovore, v katerih sta obravnavala vsa pereča vprašanja odnošajev med obema državama. Prav posebno pa sta se bavila še z vprašanjem razorožitve vojnih mornaric, ki se zadnje čase kljub vsem naporom ni moglo premakniti z mrtve točke. Namen pomorskega razoroževanja je, zmanjšati število vojnih ladij v posameznih državah, ki so izdale v ta namen ogromne vsote in ustvarjale še nehote s tem tudi večno vojno nevarnost. To se je posebno videlo pri Angliji in Zedinjenih državah, ki sta naravnost ljubosumno tekmovali med seboj, da bi katera izmed njiju ne zgradila več ladij kakor druga. Sedaj sta se sporazumela Macdonald in Hoover, da je treba s tem načinom prenehati in da naj se sestanejo na veliko posvetovanje vse države, ki imajo večje mornarice,

da sporazumno določijo število vojnih ladij, ki jih je treba razorožiti

in odslej naprej še vzdrževati v uporabnem stanju. To posvetovanje se bo pričelo v sredi januarja v Londonu.

Poslednje čase je opažati živahno gibanje krogov,

ki nastopajo za združitev vseh evropskih držav v skupni državni zvezi

po zgledu severnoameriških Zedinjenih držav. Za to veliko misel, ki bi onemogočila v bodoče vse vojne v Evropi ter ozdravila sedaj skoro neozdravljivo gospodarsko krizo, v kateri živi Evropa, so se zavzeli najuglednejši možje, v prvi vrsti francoski ministrski predsednik Briand in bivši predsednik Heriot, ki je napravil pretekli teden potovanje po Srednji Evropi ter imel celo vrsto govorov, v katerih je obrazloževal potrebo ustanovitve Zedinjenih držav Evrope. Povsod je naletel na zelo sprejmljivo občinstvo ter se je za to misel med drugimi izrekel tudi zelo odločno češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš.

S težkimi notranjepolitičnimi težavami se mora boriti naša soseda Rumunija,

kjer je umrl Buzdugan, član regentskega sveta, ki opravlja vladarske posle namesto mladoletnega kralja Mihaela. Po njegovi smrti so se vršile volitve novega člana in je bil izvoljen predsednik kasacijskega sodišča Saraceanu. S to izvolitvijo pa ni zadovoljna prej najmočnejša rumunska stranka liberalcev, ki očita vladi, da je s temi volitvami izvršila nekak državni udar. Pričela se je zaradi tega tiha kriza, ki ovira konsolidacijo razmer v Rumuniji.

Na Češkoslovaškem se pripravljajo na volitve

z vsemi silami. Rok za vlaganje kandidatnih list je potekel ter je bilo vloženih 19 list raznih strank. Pričeli so se že tudi volilni govori, v katerih so posebno odločni slovaški klerikalci, ki ne morejo odpustiti državotvornim strankam, da so postavile pred sodišče izdajalca dr. Tuko in da hočejo prečistiti razmere na Slovaškem ter obračunati z ostanki madzaronstva.

Anton Stražar:

Gašperček najdenček

Povest iz časov tlačanstva.

I.

Tesar Klemen je govoril svoji ženi: «Urška, ker nama Bog ne da otrok, sem ti ga nocoj jaz prinesel...»

Tri sto let bo že kmalu minilo, ko so se naši zatirani predniki tlačani znova uprli in s svojim okornim orožjem zahtevali svojo «staro pravdo». Na podlagi ljudske govorice Vam hočem napisati iz tistega časa povest o naših prednikih iz kamniškega — brdskega okraja in o njihovem voditelju Gašperčku najdenčku, ki je bil nezakonski sin pečavskega graščaka ter jo vodil tudi četico upornih kmetov v letu 1635.

*

Tesar Klemen iz Prapreč se je v prijetnem pomladnem večeru zadovoljen vračal iz Moravč proti domu. Dogotovili so namreč kmetu Mrgusu novo hišo, zato so imeli običajni likof in marsikatero kupico dobrega vina je izpraznil tudi Klemen.

Na klancu pod Imenjami je sedel Klemen v mejo, da se malo odpočije, in zapel:

Kristus je od mrtvih vstav,
ud soje britke martre.
To če nas veselit
ino k trošti bit
Aleluja, aleluja, aleluja!

Ko je tako sedel, je naenkrat začul prav v obližju sebe krepak otročji jok.

Klemen ni bil bojazljiv, ali je bil zelo praznoveren. Če bi mu vino ne dajalo poguma, bi jo najbrže koj odkuril. A nocoj je bil pogumen in se ni bal ne čarovnic ne vraga.

Od orodja, ki ga je nosil na hrbtu, je snel ostro sekiro in pogumno korakal proti kraju, kjer je čul jok.

Z vso previdnostjo se je bližal velikemu grmu ob poti; ob svitu mesečnine je kmalu zapazil v sredini grma bel zavoj in iz tega je kukala otročja glavica. Tesar Klemen je obstal, nekam čudno mu je postalo pri srcu in raznovrstne misli so se mu podile po glavi. Bogve, odkod se je vzel ta otrok. Ali je to sploh pravi otrok ali kaj drugega. Naredil je kar tri križe zaporedoma in nato glasno zaklical: «Vsak dober duh Boga časti, a zakaj ga ti ne?

Ker pa je otrok še vedno jokal in ležal na mestu, se je Klemen odločil, da vzame revčka in ga odnese domov.

Z vso skrbnostjo je nesel ubogega otroka; ker ga ni nič odvijal, še niti vedel ni, ali je fantiček ali deklica.

Ko je korakal s črvičkom že proti hiši, si je poglasno govoril:

«Kaj takega pa še nisem prinesel svoji Urški z nobenega likofa, kakor ji bom nocoj. Prav tako se mi je prigodilo kakor tisti faraonovi hčerki, ki je našla Mojzesa v reki Nilu.»

Dosti časa je bilo treba, preden je priklical svojo ženo.

Kakor vselej ga je skrbna ženica najprej dobro oštela, zakaj tako dolgo hodi in ji dela nepotrebne skrbi.

Toda Klemen se ni to noč nič prepiral z ženo, temveč ji je veselo povedal:

«Urška, ker nama Bog ne dá otrok, sem ti ga jaz prinesel z likofa.»

Žena se je zasmejala in se hotela baš ponorčevati iz moža, a v tem je najdenček začel jokati.

Ko je mož odložil beli zavoj na klop pri peči in je Urška ob svitu leščerbe ugledala zdrav otroški obrazek, se je kajpak tudi ona začela križati in vzdihovati.

«O nebeški oče! Bog zna, kaj se bo še nama vse prigodilo zaradi tega otroka. Čigav je? Ali je že krščen?»

Tudi Klemena so zopet obšle neprijetne skrbi.

«Urška, prav nič si naj ne delava skrbi, saj Bog že vse tako ukrene, da je prav. Sedaj pa odmotajva tega črvička, bova saj videla, kaj je.»

Razvijal ga je Klemen. Ko je bil otrok odvit, sta videla, da je fantiček treh ali štirih mesecev. Ko sta razvijala lep platnene omote, sta dobila v enem tudi malo vrečico. Klemen jo je s tresočo roko razvezal. Iz nje so se vsuli svetli cekini.

Naša dva zakonca sta nato šele ugibala in premišljala o neznanem imenu ubogega najdenčka. Kdo so njegovi starši in zakaj so ga tako pustili?

Več kakor dve uri sta zatem potekli, preden sta nahranila otroka in mu pripravila udobno ležišče. Nato sta se tudi sama podala k počitku.

Iz sladkega spanca so vzbudili tesarja Klemena, ki je ležal ob malem zamreženem okencu, polglasni glasovi:

«Dobro jutro, Klemen. Odprite malo! Rada bi z vami nekaj govorila!»

Zaspani možak si je mel oči. Zelo čudno se mu je zdelo, kajti po glasu je takoj spoznal brhko

V Nemčiji imajo

po smrti dalekovidnega državnika dr. Stresemanna,

ki je spravil Nemčijo zopet na boljša pota, mnogo skrbi zaradi rovarjenja desničarskih nacionalistov, ki ne morejo pozabiti, da so davno minuli stari časi. Ti krogi rujejo proti duhu pomirjenja in sporazuma ter hočejo uničiti vse sadove dolgotrajnega dela pokojnega zunanjega ministra dr. Stresemanna. Ker pa je nemški narod po krvavih izkušnjah svetovne vojne toliko prekaljen, da ne mara več nasedati praznim besedam, bodo ti ljudje kljub vsej gonji gotovo le malo dosegli.

V Avstriji je nastopila doba pomirjenja

in bo vlada tekom tega tedna predložila zbornici osnutek spremembe ustave, volilnega reda in ureditve položaja Dunaja. Upati je, da se ji bo posrečilo dobiti za ta načrt potrebno večino in tako spraviti z dnevnega reda vprašanje večno grozeče revolucije v Avstriji.

Dočim stremi Evropa v sporazumu z Ameriko, da bi čim bolj osigurala mir, pa

divjajo v prebujajoči se Aziji stalne krvave vojne,

iz katerih bo vstala nova nacionalistična Azija. Prvo ognjišče vojnega požara leži v Afganistanu, kjer divja krvava državljanska vojna že nad eno leto, druga pa v Kitajski, kjer se koljejo Kitajci zopet med seboj v državljanski vojni in poleg tega še izzivljajo Ruse, da jih od časa do časa naženejo preko rusko-kitajske meje.

DOPISI

GORENJI LOGATEC. Sokolova tombola predzadnjo nedeljo je kljub muhastemu vremenu prav dobro uspela. Bilo je baš žegnanje v fari in ljudstva se je nangetlo od vseh strani, da je bil Sokolski dom v trenutku nabito poln, ko se je vsul dež. Hvala Bogu, da se je bila tombola že pričela. Da je začel dež padati eno uro prej, bi bil lep polom, ker bi se bili ljudje brez dežnikov razkropili na vse strani. Dobitki so bili zelo lepi in razmeroma velike vrednosti. Glavni dobitek, svinja v teži 130 kg, je šel na Martinhrib. Z njim je šlo po vodi toliko upov in nad. Kakor vedno, so tudi to pot šli odboru na roke tuji in domači trgovci, ki so darovali za tombolo najrazličnejše dobitke. Tudi Sokolu naklonjeni domačini niso zaostajali. Vsem darovalcem in sodelovalcem najlepša hvala. Zopet se bo odplačalo nekaj dolga na domu.

GORENJA VAS. Naš Sokol vprizori v nedeljo 20. t. m. popoldne ob 3. v Sokolskem domu v Gorenji vasi igro «Kralj na Betajnovi». S to igro prične naš Sokol svoje jesensko delo. Dolžnost vseh dobro mislečih je, da se prireditve udeleže. V nedeljo v Sokolski dom! — Zadnji dež, ki je bil v dolini še precej obilen, je poživil jesensko rast, kolikor je še ta potrebna. Še mnogo važnejši in potrebnejši je bil dež za naše vode. S tem dežjem so toliko porasle, da se je obrat na njih zopet obnovil. — Imamo zopet lepe jesenske dni s hladnimi nočmi in jutri, ter ugodne za spravljanje zadnjih poljskih pridelkov.

OSELICA NAD ŠKOFJO LOKO. (Smrtna kosa.) Tragične smrti je preminul v Zagrebu 3. t. m. g. Franc Telban, trgovec in posestnik v Savodnju. Bil je zelo priljubljen po Poljanski dolini, navdušen naprednjak ter neustrašen borec za jugoslovanske ideje. Bil je član občinskega odbora občine Oslice in predsednik krajnega šolskega odbora v Savodnju, kjer se je mnogo udejstvoval. Njegova zasluga je, da se je ustanovila redna osnovna šola v Savodnju ter da se je začelo pripravljati za novo šolsko poslopje. Bil je dobrega srca in je vsakomur rad pomagal. Njegovi prijatelji ga bomo ohranili v lepem spominu. Njegovi rodbini iskreno sožalje. Bodi mu lahka zemljica hrvatska!

KONJICE. Te dni je umrla v Konjicah gospa Katarina Sutterjeva, soproga gostilničarja in posestnika. Pokojna je bila iz stare konjiške rodbine Baumanove. Rodbini naše sožalje. — Ludovik Petrin je napravil šoferski izpit in prijavil avtotakso, ki je sedaj druga v Konjicah. — V noči od srede na četrtek v prejšnjem tednu je sneg pobelil Pohorje že do najvišjih vasi Skomarje in Resnik. Vidi se, da se bližamo naglo zimi.

SV. BENEDIKT V SLOVENSKIH GORICAH. Tukajšnje gasilno društvo priredi 20. t. m. ob 3. popoldne v prostorih gostilne g. Franca Perka domačo veselico in trgatev. Čisti dobiček je namenjen za nabavo gasilnega orodja. Vstopnine ni. K obilni udeležbi vabi odbor.

MALA NEDELJA. Narodno kulturno društvo vprizori v nedeljo 3. novembra znano krasno igro «Mlinar in njegova hči». Za nedeljo 17. novembra je v pripravi velezabavna burka «Pri belem konjičku», združena s prosto zabavo in plesom.

POLANA PRI MURSKI SOBOTI. (Smrtna kosa.) Dne 25. septembra je preminula po dolgem mučnem trpljenju gospa Terezija Cipotova, posestnica in žena tesarskega mojstra. Pokojnica je bila miroljubna, obče spoštovana občanka ter skrbna mati. Blag ji spomin!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

GOZDNA PRAPROT.

S praprotjo je pokritega veliko gozdnega sveta. Kjer so nastale v gozdu pleše (prazni ali goli prostori), tam se rada prikaže praprot, ki jo po nekod na kratko tudi «stelja» imenujejo. Znani so nam obsežni «steljniki» v Belokrajini, ki pričajo o nekdanjih ondotnih gozdovih. Drevje so ljudje posekali in ker se ni nihče brigal za nove nasade, naravne posetve in naraščaja pa tudi ni bilo, se je ves prostor obrastel s praprotjo, ki jo rabijo danes za steljo in kolikor mogoče tudi za pašo, ki raste pod njo. To nastajanje praproti lahko opazujemo povsod po gozdovih, kjer so prazni prostori in kjer ni nobenega gozdnega naraščaja. Kakor hitro se pa praprot vgnezdi, je tudi konec druge rasti.

Gozdna praprot je zelo trdoživa in vztrajna. Šteti jo moramo za gozdni plevel in zajedalko. Kjer se praprot naseli, tam trpi vsa druga rast razen borne trave, ki raste pod njo in ki jo izrabljajo revni kmetovalci za pašo. Pravega užitka pa ne daje ne praprot niti paša in je zaradi tega (po sicer ugodnih legah) škoda, če take steljnike mirno gledamo. Lahko bi iz njih imeli najboljše njive, na katerih bi pridelovali slamo in zrnje in razen tega še strniščne sadeže, tako da bi imeli dosti več in boljše stelje, kakor jo daje praprot, zraven pa tudi dosti več krme.

Hrastarjevo Jero iz Gorenj. Spoznal jo je pred par leti, ko je tesaril pri pečavskem graščaku in je bila tamkaj za kuharico.

«Za božji sveti čas, kaj pa ti hodiš v takem času okrog?»

«Klemen, samo odprite mi, pa vam vse povem!»

Po par minutah je bila Jera v koči; kar skočila je k peči in vzela spečega otroka v naročje, ga poljubila in mu med jokom govorila:

«O, ti ljubi nedolžni Gašperček, kako naju preganjajo!»

Klemen in Urška sta kajpak od samega začudenja kar ostrmela in topo pogledala nenadni prizor.

Brhka Jera je čez čas skrbno položila fantička nazaj, se usedla k mizi na stol in pripovedovala svojo nesrečno zgodbo.

«Tri leta bo kmalu minilo, ko ste delali pri pečavskem graščaku vrtno uto in popravljali hleve. Saj se še dobro spominjate čemernega in bolehnega graščaka. Sedaj ga že ni več na tem svetu, smrt ga je rešila trpljenja pred dobrim letom dni. Dobro leto zatem, ko ste vi delali pri nas, se je povrnil z Nemškega njegov edinec Krištof. Še sedaj si ne morem tega raztolmačiti, kako je prišlo, da se je med nama vnelo ljubezensko razmerje.

Oh, kaj sem si uboga tlačanska reva mislila, da sem se dala tako daleč zapeljati! Poleg graščaka je hodil za menoj tudi valpet Boštjan. Zakaj se nespametnica nisem držala njega! Rad, prav rad me je imel Boštjan. Lahko bi postala njegova žena. Za vse to je vedel tudi zapeljivec. Ko sem se že čutila mater, se je hudobnež že ženil v Špitaliču. Nekoč, nikoli ne pozabim tega dne, me je poklical k sebi in mi sladko govoril: ‚Dušica, poprimi se, če imaš kaj pameti, znova Boštjana. Sedaj ga še lahko varaš, a za vse, kar bosta potrebovala, bom jaz skrbel in plačal. Ali nisem dober?‘

V meni je zavrela kri, nisem mogla drugače, kakor da sem od jeze in žalosti skoro kriknila: ‚Proklet bodi, ti grdi zapeljivec! Graščak si, a tudi nad teboj ima Bog oblast, naj te kaznuje!‘

Krištof je postal bled kakor mrlič. Ves se je tresel, skočil je k meni, me objel kakor mnogokrat in s tresočim se glasom govoril:

‚Ljuba moja, ne preklinjaj me, odpusti mi, jaz te ne sovražim, Bog je priča, da ne, ampak tvoj smrtni sovražnik je moj stric Lambert, strmonski graščak. On je svetoval, naj tako povem tebi, da vzemi našega oskrbnika, da se s tem zakrije sramota, tvoja in naša... Ti nočeš slepariti, ker si bolj poštena kakor mi vsi! Lepo te prosim, da se umakneš iz tega kraja tako daleč, da te ne bo on izsledil. Ti ga še ne poznaš, kak človek je on. Beži takoj!‘

Z veliko naglico sem se odpravila iz grada. Krištof mi je pri odhodu še izročil večjo vsoto denarja, pa se jokal kot mal otrok. Jaz sem pa hodila in hodila cela dva dneva. Šele daleč doli na dolenjski strani sem se ustavila. Tamkaj sem postala nesrečna mati. Pa tudi tam doli nisem imela miru. Ko sem baš na potoku prala, me je nenadoma ugovoril nesrečni valpet Boštjan.

‚O srečne moje oči, da so te našle, ljuba Jera! Tukaj si ti? Kar je bilo, naj bo pozabljeno, a sedaj boš moja, kajne da boš? Sicer se končam, a končam tudi tebe!‘

Kaj sem si hotela pomagati sirota, lagati sem mu morala, da se vzameva. Še tisti večer sem pobegnila od tam in tako sem prišla neopažena v ta kraj. Videla sem vas v Moravčah in takoj sem sklenila, da vam podtaknem svojega nesrečnega otroka. Hitela sem pred vami in opazovala vas, ko ste jemali mojega Gašperčka iz grmovja. Sedaj veste vse!

Samo to vaju lepo prosim: Prav nikomur ne povejte, čigav je ta otrok. To bi bila nesreča za vaju, mene in otroka. Tukaj imate še pisanje, kako je otroku ime, da se izkažete, pa recite, da je bilo to pisanje pri otroku. Sedaj odhajam in se nekaj časa ne bomo videli. Tu imate še nekaj denarja. Prosim vaju, lepo oskrbujeta Gašperčka!»

Jera se je še poslovila pri otroku, a nato odšla z jutranjo zarjo v širni svet. Nesrečna mati je odhajala, a mali Gašperček se je zbudil in začel jokati...

(Dalje.)

Gospodinje, stara resnica je,

da se kot nekdaj tudi še danes najbolje pere le z milom. Zavedajte se, da nobena stvar ne pere tako temeljito in poleg tega povsem neškodljivo kot milo. Da pa bo milo v celoti res izrabljeno samo za pranje, omehčajte vodo z navadno sodo. Ne pozabite tudi na to, da pri Vašem trgovcu dosledno zahtevate pravo **terpentinovo milo „GAZELA“.**

Napravite en sam poskus in uverili se boste, da govorimo resnico!

Postrežljiva žena.

«Moja žena je zares dobra. Vsak večer mi sezuje čevlje.»

«Ko prideš domov?»

«Ko hočem v gostilno.»

Če raste praprot po gozdih, je to zmeraj znak, da je gozd zanemarjen. Če posekamo drevje, moramo skrbeti, da to drevje nadomestimo. Če ni naravnega naraščaja, ga moramo nadomestiti z novimi nasadi s pomočjo sadik, ki jih dobimo iz državnih trtnic. V gotovih primerih se kaže pomagati tudi s setvijo. Seveda je treba v takih primerih ves prostor očistiti od praproti, kar se da doseči le z iztrebljenjem (ruvanjem in prekopanjem). S čiščenjem takih prostorov bi se dalo tudi za naravno posetev skrbeti, kar se pa danes v splošnem manj priporoča.

Res, da nam praprot tudi prav prihaja, če jo imamo, vendar je njena korist tako majhna, da se da na drug način bolje nadomestiti. Gozd pa naj ostane gozd in naj se dobro oskrbuje in pomlajuje. Plevelno praprot je pa zatirati in dati prostora gozdnemu naraščaju, za katerega moramo vse bolj skrbeti, kakor smo bili danes vajeni.

KRMLJENJE MOLZNE GOVEDI S KROMPIRJEM.

Letos imamo dosti krompirja, tako da so mnogi kmetovalci v zadregi in ne vedo, kako bi ga bolje v prid obrnili. V kupčiji nima dobre cene in ga je sploh težko prodati in tako ne preostaja za enkrat nič drugega, kakor razmišljati o tem, kako bi ga doma najbolje uporabili. Vse kaže, da ga bo treba letos obračati za krmo. Pri prašičih smo vajeni takega krmljenja in je znano, da se dajo z njim živali prav dobro opitati. Pa tudi sicer jim ugaja. Kuhamo ga namreč tudi mladim prašičem z najboljšim uspehom.

Letos bo pa kazalo, da ga dajemo tudi goveji živini. Dober je za molzno goved in za pitovno goved. Treba pa je previdnosti, ker nam lahko tudi škoduje in povzroča motnje v prebavi.

Surov krompir, ki pride za pokladanje predvsem v poštev, vsebuje povprečno 18 do 19 % škroba in je bolj ostrega in dražljivega okusa. Če bi ga kaj več polagali, bi lahko neprijetno vplival na okus mleka in mlečnih izdelkov, ne glede na to, da bi se lahko motila in kvarila vsa prebava. V primerni količini, t. j. v manjših odmerkih, pa učinkuje ugodno in ga zaradi tega po krajih, kjer pridelujejo dosti krompirja, tudi redno pokladajo poleg druge pripravne krme.

Pred vsem je važno, da je krompir za pokladanje govedi popolnoma zdrav in da ga pokladamo pomešanega z drugim korenstvom, ki ga običajno dajemo molznim kravam, torej s peso, repo itd. Krompirja kaže dajati polovico manj kakor pese ali repe. Na 100 kg žive teže ga kaže pokladati 1 do 1½ kg. Če je krava 500 kg težka, ga lahko dajemo 5 do 7½ kg na dan. Pričeti pa je po malem, da se želodec in druga prebavila polagoma nanj privadijo. Suhe krme, sena in slame, je pa (po teži) najmanj toliko pokladati, kakor krompirja, da prebava ne bo trpela. Priporoča se nadalje, da pokladamo krompir zrezan in da ga mešamo z rezanico. Tudi je potrebno, da ga pred pokladanjem dobro operemo, tako kakor drugo korenstvo.

Pokladamo lahko tudi kuhan krompir, ki je laže prebaven in za prašiče edino prikladen. Prav poraben je krompir tudi za pitanje volov, katerim ga tako pokladamo kakor molznim kravam, le da je tudi tukaj po malem pričeti, da se prebavila nanj privadijo.

Uspela sadna razstava v Gorjah

S pomočjo podpore ljubljanske oblastne samouprave in kmetijskega odseka okrajne blagajne v Radovljici je pripravljalni odbor pod vodstvom šolskega upravitelja g. Valka Razingerja 13. t. m. priredil uspelo sadno razstavo v zvezi z oddelkom za konserviranje kuhinjske zelenjave in sadja. Sadno razstavo je slavnostno otvoril nadučitelj g. Fran Rus z Bleda, ki je daleč znan kot sadjarski strokovnjak. V kratkih besedah je obrazložil prisotnim pomen te razstave ter se zahvalil vsem, ki so s požrtvovalnim delom pripomogli k tako lepi razstavi. Nato je imel nagovor g. inž. Skubic, ki je vzpodbujal prisotne, mej posvečajo še večjo pozornost sadjarstvu. Kot zastopnik oblastnega kmetijskega nadzorništva v Kranju je g. Zdolšek pozdravil prireditev s željo, da bi se v tem lepem kotu sadjereja čimbolj razširila.

K tej sadni razstavi je mnogo pripomogla tudi soproga šolskega upravitelja g. Razingerja, ki je lahko ponosna na svoj oddelek: sadje v gospodinjstvu, kjer je vsak udeleženec uvidel, kako lepo je mogoče konservirati našo kuhinjsko zelenjavo in sadje. Žal, da nam gospa Razingerjeva ni utegnila predavati o konserviranju. Našo željo pa je rešil g. Razinger, ki nam je obrazložil pomen konserviranja sadja in zelenjave v gospodinjstvu. Omenil je še, da je za razstavo žrtvoval tudi nadučitelj g. Egidij Schifrer iz Breznice, ki je zbral iz svojega okoliša krasno sadje. Lepo sadje so razstavile gospodične Kočevarjeve iz Breznice kakor tudi g. Franc Zupan, po domače Tomašnek, Jakob Jan iz Podhoma in drugi.

Na razstavi je bilo zastopanih nad 200 vrst namiznega sadja. Do kupčije s sadjem pa, žal, ni prišlo, ker je bilo lepo sadje precej drago: po 5 Din prvovrstna namizna jabolka, hruške pa po 6 Din.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Zadnje dni so se cene malo popravile. Izvoz žita iz naše države je dalje precejšen. Na ljubljanski blagovni borzi so 15. t. m. ponujali (postavljeno na slovensko postajo, za 100 kg): pšenico, baško, po 230 do 232·50 Din, boljšo po 245 do 247·50 Din; rž, baško, po 210 do 212·50 Din; turščico, baško, po 202·50 do 205 Din; moko «0» po 355 do 365 Din.

ŽIVINA. Na živinskem sejmu v Ptuju so trgovali za kilogram žive teže: krave po 4 do 8·50 Din, telice po 7 do 9·50 Din, teleta po 10 do 13 Din, vole po 8 do 10 Din, junce po 7 do 9·50 Din.

HMELJ. Nakupovanje je precej živahno povsod. Na Češkem so spričo živahnega povpraševanja tudi cene čvrstejše, dočim so pri nas cene, kakor se komu poljubi plačati. Prvovrstni hmelj se plačuje največ po 6 Din, dočim se slabše blago ne proda dražje kakor po 2 Din.

JAJCA. Mrzlo vreme je povzročilo slabšo produkcijo jajc. Zato so se cene popravile in znaša nakupna cena 1·40 Din.

VINO. Letošnje vino bo izredno dobro in kaže, da tudi cene ne bodo tako slabe, kakor se je obetalo. Tako so se v Banatu dvignile cene moštu od 1 do 1·15 na 1·50 Din za liter. Tudi lansko vino se je malo podražilo.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili te dni v valutah:

1 dolar za 56·24 do 56·44 Din;

dne 15. t. m. v devizah:

1 dolar za 56·46 do 56·76 Din;
100 francoskih frankov za 221·63 do 223·63 Din;
100 italijanskih lir za 295·80 do 297·80 Din;
100 nemških mark za 1350·75 do 1353·75 Din;
100 avstrijskih šilingov za 795·50 do 798·50 Din;
100 češkoslovaških kron za 167·49 do 168·29 Din.

Sejmi

18. oktobra: Trbovlje, Lukovica, Radohova vas, Bohinjska Bistrica, Mozirje, Podsreda, Vojnik, Guštanj.
21. oktobra: Krško, Dolsko, Cerklje pri Kranju, Lesce (za živino), Žiri, Sevnica ob Savi, Sveti Peter pod Svetimi gorami, Celje.
22. oktobra: Novo mesto.
24. oktobra: Dolenji Logatec, Velenje.
25. oktobra: Lemberg.

Kratke vesti

= **Pred otvoritvijo sadne razstave v Ljubljani.** Dravska banovina je v vsem svojem obsegu od narave ustvarjena za pridelovanje izredno okusnega sadja. Njene po večini hribovite lege in nižave, ki so zavarovane proti severnim vetrovom, kakor pobočja gričev in obronki hribov, ki se kot podaljšek visokega alpskega gorovja nizajo preko Dravske notri v Savsko banovino, omogočajo z razmeroma obilnimi padavinami pridelovanje najrazličnejših in najboljših poznih zimskih jabolk. To je prvovrsten pridelek, ki ga išče trgovina od nekdaj pri nas. Sadni pridelek naše Dravske banovine pride v najizbranejših vrstah na razstavo sadja, ki bo letos na Ljubljanskem velesejmu v paviljonu «G» od 19. do 24. t. m. Sadje se bo oddajalo vloženo v tako zvanih ameriških zabojih po 20 do 25 kg. Taki zaboji so najbolj pripravni za prezimovanje sadja.

Iz česa so zrasle gobe

Ponižna in siromašna sta romala po svetu Kristus in sveti Peter, učila ljudi ter jim pomagala v sili. Nekoč dospeta utrujena do samotne kmetske hiše ter poprosita gospodinjo, naj jima dá kaj jesti. Dobrodušna gospodinja je odgovorila: «Srčno rada bi vama postregla, če bi le imela s čim. Kosilo sta zamudila, kaj naj vama torej ponudim? Le četrt hlebca ovsenega kruha še imam. Tega vama rade volje dam. Ako želita, vama prinesem tudi vode iz studenca.»

Kristus ji veli: «Žena, daj nama, kar imaš, kajti zelo sva potrebna okrepčila!»

Gospodinja ju vede v hišo in ju posadi za mizo. Nato gre po kruh in vodo. Kmalu imata potnika pred seboj vrč vode in četrt hlebca črnega kruha.

Kristus vzame nož ter si odreže suhega ovsenjaka. Toda sveti Peter ne seže po kruhu, neprijazno se drži ter postrani in kislo gleda črni ovsenjak. Ko je božji učenik pojedel koščck trdega kruha in izpil par kupic vode, je smehljaje vprašal svojega tovariša: «No, Peter, ali si ti ne boš odrezal ovsenjaka?»

Apostol se je grdo načemeril ter odgovoril klaverno: «Takega kruha nisem še nikoli jedel in ga tudi nikdar ne bom.»

Kristus ga je pogledal svareče in karajoče, toda rekel ni ničesar.

Odpočila sta se sicer oba, Kristus in Peter, toda okrepčal se je edino Gospod, dočim je sveti Peter ostal lačen, ker ni hotel ničesar zaužiti.

Preden odideta dalje, veli Kristus apostolu Petru, naj oni kruh, ki je ostal, zavije v robec, da ga dasta kakemu psu. Nebeški ključar izvrši z nevoljo Gospodovo povelje.

Kmalu potem sta jo potnika zopet mahala po prašni cesti. Kristus je korakal prvi, a za njim je klavrno hlačkal sveti Peter.

Ne mine dolgo in glad je začel neusmiljeno mučiti Petra. Grozno mu je krulilo po trebuhu in pred očmi se mu je delala tema.

Slednjič prideta v gozd in nebeški ključar si misli: «Lačen sem, a v culi nosim kruh. Hočem pokusiti, kakšen je ta črni ovsenjak.»

Hitro razveže culo, odlomi koščck trdega kruha ter si ga zmaši v usta. Kristusu ni ostalo tajno, kaj počenja Peter za njegovim hrbtom. Hoteč apostola nekoliko kaznovati, ga naglo nekaj vpraša. Peter hitro izpljune kruh ter hitro odgovori, kajti ni hotel, da bi ga Kristus videl jesti suhi in trdi ovsenjak. To se je ponavljalo: komaj je Peter vzel v usta koščck kruha, že ga je moral zopet vreči ven, kajti Kristus mu je vedno stavil kakšno vprašanje, kadar je imel nesrečni Peter kruh v ustih. Tako je sveti Peter slednjič porabil ves kruh, ne da bi použil le eno drobtino.

Zdajci pride po stezi velik pes. Kristus se obrne k Petru ter mu veli, naj dá psu oni kruh, ki ga nosi v culi. Seveda je bil stari dobričina v grozni zadregi. Ves potrt je zajecljal: «O gospod, ne huduj se, kajti pojedel sem hruh do zadnje drobtine.»

Kristus ga ostro pogleda in reče s poudarkom: «Peter, Peter, ne bodi izbirčen v jedi in ne izgovarjaj se z lažjo!»

Petra oblije rdečica, Gospod pa nadaljuje: «Iz kruha, katerega si ti izpljuval, naj se zaseje posebna vrsta gozdnih rastlin, katere naj ljudje imenujejo gobe!»

Od tega časa dalje rasejo gobe v gozdu.

Muljavski.

Zahteve rudarjev Trboveljske premogokopne družbe

Posebno zastopstvo rudarjev je v ponedeljek predložilo ravnateljstvu Trboveljske premogokopne družbe vlogo za sklenitev mezdne pogodbe v rudnikih družbe obenem z osnutkom te pogodbe. V rudarski deputaciji so bili: predsednik in tajnik koalicijskega odbora rudarskih strokovnih organizacij gg. Jurij Arh in Filip Križnik ter predsednik II. rudarske skupine g. Jakob Štruc. Deputacijo je vodil zastopnik Delavske zbornice g. Josip Kopač. O predloženem osnutku kolektivne pogodbe se bo vršila v ponedeljek 21. t. m. na ravnateljstvu TPD v Ljubljani širša razprava, katere se udeleži poleg zgoraj navedenih še večje število delavskih zastopnikov iz vseh rudarskih revirjev. Vložena spomenica vsebuje naslednje zahteve:

«Vse obstoječe temeljne plače posameznih kategorij naj se povišajo za 20 %. V istem razmerju naj se povišajo akordne postavke, pri čemer je treba te prilagoditi krajevnim razmeram dela. Zaslužek v akordu mora presegati 25 % povprečne normalne temeljne plače. Vse obstoječe doklade na temeljne plače ostanejo nadalje v veljavi. Dodelitev akorda se mora vršiti na kraju delovnega mesta tri dni po nastopu dela dotične nasadbe. Začasna premestitev delavca od njegovega akordnega dela k postranskemu se ima odškodovati s povprečjem njegovega akordnega zaslužka dotične plačilne perijode. Premestitev delavca iz dosežene kategorije v nižjo ni dopustna.

Jamski les in ves tozadevni materijal, ki ga rabi delavstvo pri izvršbi svojega dela, naj se pripravi v dovoljni množini na etažah. Odškodnina za strelivo naj se uredi krajevnim razmeram dela primerno z dotično nasadbo.

Za božič, veliko noč in binkoštno nedeljo naj se prizna 100 %, za praznike sv. Štefan, velikonočni in binkoštni ponedeljek ter sv. Rešnje Telo, ako se dela, pa 50 % doplačila normalne mezde. V ostalem veljajo predpisi zakona o zaščiti delavcev.

Delavcem, zaposlenim na zunanjih delih, naj se v primeru slabega vremena prizna 50 % doplačila na normalno mezdo. Vsem onim delavcem, katerim družba ne more nuditi stanovanja, naj se prizna stanarina, in sicer: oženjenim 60 dinarjev in samcem 30 dinarjev mesečno. Vsi rokodelci, ki se izkažejo z učnim pričevalom, naj se uvrste v kategorijo kopačev. Vsi naddnevni delavci naj se uvrste po 8letni službi v kategorijo kopačev. Vojaška služba ali vežba se ne sme smatrati za prekinjenje delovnega razmerja. Poročenim delavcem zunanjega obrata kakor tudi onim, ki vzdržujejo svoje starše ali sorodnike, naj se prizna deputatni premog tudi v primeru, da še niso dosegli kategorije kopačev.

Vsi spori, ki so lokalnega značaja, kakor vzroki premale storitve zaradi pomanjkanja vozičkov, slabih prog, vode, zraka in vročine ali kake druge obratne ovire, se morajo upoštevati in reševati v sporazumu z dotičnim obratnim vodstvom ali ravnateljstvom ob zaslišanju prizadetega delavstva, v prisotnosti prizadetega delavca, v prisotnosti zaupnika II. skupine rudarske zadruge ali zastopnika dotične strokovne organizacije rudarjev, katerega je delavstvo po II. skupini rudarske zadruge v to pooblastilo in ravnateljstvu naznanilo.

Te zahteve se nanašajo na delavstvo vseh podjetji in obratov, ki so last Trboveljske premogokopne družbe in ki spadajo pod rudarski zakon, ne glede na to, če družba vrši delo v lastni režiji ali ga odda privatnim podjetnikom.»

Trpinom rudarjem želimo polnega uspeha, ki ga spričo svojega težkega dela tudi zaslužijo.

DOMAČE NOVOSTI

* **Kraljevina Jugoslavija.** Sprememba označbe naše države iz kraljevine SHS v kraljevino Jugoslavijo ni le vzbudila med vsem jugoslovenskim narodom največjo radost, nego je ugodno odjeknila tudi v inozemstvu. Tudi naši izseljeni rojaki so z največjim navdušenjem pozdravili novo Jugoslavijo. Tako je naše poslaništvo v Buenos Airesu (Argentina) prejelo veliko število brzojavk, v katerih izražajo naši izseljenci kraljevski vladi in kralju svojo zahvalo in udanost.

* **Imenovanje banov in podbanov.** Te dni je Nj. Vel. kralj podpisal dva ukaza, in sicer o imenvanju banov ter o imenovanju podbanov. Imenovani so za bane: v naši **dravski** banovini (sedež Ljubljana) Dušan Sernec, bivši minister in profesor vseučilišča v Ljubljani; v **savski** banovini (Zagreb) dr. Josip Šilović, profesor vseulišča v pokoju; v **vrbaski** banovini (Banjaluka) Svetislav Milosavljević, minister v pokoju; v **primorski** banovini (Split) dr. Ivo Tartaglia, odvetnik v Splitu; v **drinski** banovini (Sarajevo) Velimir Popović, minister v pokoju; v **zetski** banovini (Cetinje) Krsta Smiljanić, armijski general v pokoju; v **dunavski** banovini (Novi Sad) Dako Popović, bivši minister; v **moravski** banovini (Niš) Gjorgje Nestorović, državni svetnik v pokoju; v **vardarski** banovini (Skoplje) Živojin Lazić, pomočnik ministra notranjih poslov. Prav tako so bili imenovani vsi podbani. V naši dravski banovini je podban dr. Otmar Pirkmajer, generalni inšpektor notranje uprave. V naši sosedni savski banovini je podban Sava Stojanović, sodnik upravnega sodišča v Zagrebu.

* **Knjige Vodnikove družbe,** o katerih smo pisali pred tedni, so dotiskane in nekatere že vezane. Prve dni meseca novembra jih prične družbina uprava razpošiljati članom. Kdor torej hoče dobiti še letošnje knjige, naj nemudoma pošlje članarino 20 Din. Ako hoče, da mu uprava pošlje knjige po pošti, naj priloži članarini še 7 Din (za poštnino, rekomandacijo in zavoj). Ako je v dotičnem kraju družbin poverjenik, naj plača članarino poverjeniku, na kar dobi knjige pri tem in mu ni treba še posebe plačevati poštnine. Pripominjamo, da je naklada knjig, zlasti «Vodnikove pratike», določena za gotovo število članov, zato se lahko zgodi, da bodo ostali brez koledarja vsi tisti, ki se bodo včlanili šele koncem meseca. Zato se naj vsakdo požuri in se takoj včlani, ker se mu bo sicer lahko primerilo, da ostane brez «Vodnikove pratike», ki bo letos izredno lepa. Imela bo ves krasnih slik v bakrotisku. Družbina uprava pripravlja za marljive in požrtvovalne poverjenike posebna darila, na kar poverjenike opozarjamo. Slike Nj. Vel. kralja Ale-

Kaj je povedal stric Jože o čarovnicah

Sedel sem v svoji sobi ter razmišljal, kako naj zaključim svojo povest, da mi jo gospod urednik ne bo vrgel v koš. Ko si tako ubijam glavo, zaslišim v veži znan glas in krepke možate korake. Poskočil sem in že je vstopil stric Jože, močno belolas in nagubanega lica, a še vedno raven kot sveča in mladeniško živahen. Razveselil sem se ga kakor vedno, kadar me je obiskal, kajti stric Jože iz Hriba je vedel povedati mnogo zanimivega, šaljivega, a tudi žalostnega.

Vsedel se je in hip nato sva se že zapletla v živahen razgovor. Ej, mnogo sva spravila iz teme na svetlo. Moj glas je bil tih in mehak, a stric Jože je govoril moško in odločno. Zelo sem občudoval njegov samozavestni nastop.

Razpravljala sva o tej in oni zadevi iz starih časov in slednjič sva se spravila celo nad čarovnice.

«No, čarovnic ni in jih nikoli bilo ni,» sem izrazil svoje mnenje.

«Da jih ni bilo, milijon satanov!» se je razvnel stric Jože. «Kaj veš ti, mladič! Čarovnice so bile, so še dandanes in amen. Ako bi čarovnic ne bilo, bi jih inkvizicija ne sežigala na grmadah!»

Skoro prepirati sva se začela zaradi teh preklicanih «copernic», ki menda žive samo še na luni. Pa ni bilo hudega. Odnehal sem jaz in rekel stricu, da je vse mogoče, poučno pa ga prosil, naj mi pove kaj o čarovnicah.

«Vem to, da so čarovnice bile in da so še sedaj!» je stric Jože udaril po mizi. «Tudi dokaze imam za svojo trditev, povsem verodostojne dokaze. Poslušaj, Edvard, in sodi!»

Stric Jože mi je povedal tole:

«Moja teta je bila zelo pobožna in bogaboječa ženica. Vedno je imela rožni venec v rokah. H službi božji je hodila redno vsak dan. Dobro se spominjam na njo, dasi sem bil še deček, ko je umrla. Bila je strogo resnicoljubna, laž je črtila. Kar je moja teta govorila, je bila najčistejša resnica.»

Nekoč pride moja teta kakor navadno od jutranje maše s Krke. Nesel sem ji zajtrk v sobo. Ko je jedla, sem jaz razposajeno skakal okoli nje in jo nadlegoval z raznimi vprašanji. Tedaj je vstopil v sobo moj oče. Hipoma sem bil miren. Zlezel sem na klop, sedel tiho kakor miš, a pozorno in napeto poskušal pogovor, ki se je razvil med teto in očetom. Še danes mi je v spominu vsaka tetina beseda.

S prva sta govorila o navadnih brezpomembnih stvareh, a hipoma je teta vprašala očeta s tišjim glasom: «Veruješ v čarovnice?»

Moj oče se je prekrižal in s tem potrdil, da veruje. Teta je nekoliko časa molčala in kimala zamišljeno z glavo. Nato je nadaljevala:

«Jaz do danes nisem verovala, a zdaj verujem. Pomisli, kaj sem doživela danes v cerkvi na Krki. Včeraj sem se namenila, da pojdem h spovedi. Zato sem danes zjutraj tako zgodaj odšla. A ker sem počasi hodila, se je spovedovanje že pričelo, ko sem prispela na Krko. Stopim v cerkev ter pokleknem poleg spovednice. Le še ena ženska je bila pred menoj, potem bi prišla jaz na vrsto. Ženska poklekne v spovednico, a jaz molim svoje molitve. Zdajci slišim, da je tista ženska rekla spovedniku.

«Jaz sem čarovnica.»

Sicer je izgovorila te besede šepetaje, a jaz sem jih vendar razumela, čeprav nisem vlekla na ušesa, to pač zato, ker sem se nahajala tik ob spovednici. Nehote jamem prisluškovati.

Nekaj hipov je bilo v spovednici tiho, kakor v grobu, a zdajci začujem hrešči spovednikov glas. Skoro glasno se je župnik zadrl nad žensko. Čula sem razločno, da jo je vprašal:

«Nesrečnica, h kateri vrsti čarovnic spadaš. Ali h onim, ki sesajo krave in svinje, ali h onim, ki škodujejo ljudem?»

Kaj je ženska odgovorila, nisem mogla razumeti, tako tiho je zašepetala. Tudi spovednik je nadalje izpraševal tako tiho, da nisem mogla ničesar več zvedeti. Dolgo, dolgo se je čarovnica mudila v spovednici, a njenega šepetanja nisem mogla razumeti. Silno me je lomila radovednost, kdo in odkod je dotična ženska. Prej mi ni prišlo na misel, da bi si jo ogledala, zato mi je njen obraz ostal neznan. Komaj sem čakala, da bi se babnica prikazala. Slednjič je stopila iz spovednice, a znala si je z ruto tako spretno zakrivati obraz, da mi je bilo nemogoče videti jo v lice.

«Evo, to je pripovedovala moja teta,» je zaključil zmagonosno stric Jože.

Namuzal sem se ter si mislil svoje.

Muljavski.

ksandra v bakrotisku, ki jih je Vodnikova družba izdala, so že pošle. Družba bo izdala takisto v bakrotisku drugo, večjo sliko, ki bo v okras vsakemu salonu.

* **Lep zbornik slovenskih pesnikov in pisateljev.** Znani naš pesnik Radivoj Peterlin-Petruška se je lotil težavne, a hvale vredne naloge: začel je izdajati nov literarno-kulturni časopis z naslovom «Odmevi», ki bo v obliki nekakšnega zbornika prinašal vsake tri mesece nova dela izpod peres skoro vseh naših sodobnih pesnikov in pisateljev. Prva številka je pravkar izšla in priznati moramo, da je zelo posrečena, tako po obilju in raznolikosti prispevkov kakor tudi po opremi. Zastopanih je blizu 30 književnikov, deloma že splošno znana in priznana imena, deloma novinci. Vsakomur, ki se zanima za literaturo, lahko to številko priporočamo, ker mu bo služila nele v razvedrilo, marveč tudi v pouk, saj se bo tu najlaže seznanil, kaj in kako pišejo naši sodobni pesniki in pisatelji. Želeti pa je res treba, da bi se polagoma tudi inteligentni naš kmečki rod in posebno še mladina začela zanimati za moderno literaturo. Saj umetniki delujejo za narod, a narod tvori v daleko pretežni večini ravno kmetski stan. «Odmevi» se za ceno 30 Din naročajo pri izdajatelju Radivoju Peterlinu-Petruški, poštni predal 263, Ljubljana. Lahko se tudi kar vpošlje 30 Din po poštni položnici na poštni čekovni račun št. 15.354, na kar bo naročitelj takoj prejel zanimivo zbirko.

* **Izseljevanje.** Statistika izseljenskega komisarijata v Zagrebu kaže za julij letos naslednje gibanje: Izselilo se je preko morja 1232 oseb, iz Slovenije 121. Največ jih je odšlo v Argentino (395), kakor je vobče letos odšla v to državo največja kvota, namreč 3510 (za 613 več kakor lani). To pač zato, ker je Kanada omejila priseljevanje iz naše države. Iz prekomorskih držav se je v juliju vrnilo 612 naših. V evropske države je odšlo tekom julija skupno 1713 naših, v letošnjem letu pa skupno 6526. Največ se jih je julija izselilo v Francijo (1419).

* **Ugodno čebelarsko leto.** Letošnje leto je bilo za čebele prav dobro. V sredi in ob koncu maja, zlasti pa v prvi polovici junija so imele živalice izvrstno cvetlično pašo. Njihov zarod se je naenkrat silno pomnožil. Onim čebelarjem, ki imajo čebele v koših ali v panjih brez posebne notranje oprave, so čebele rojile po dvakrat, nekatere celo trikrat. Tudi medu so si čebele v tem času mnogo nanosile. V drugi polovici junija je bilo paše znatno manj, kar se je takoj poznalo. Šele ob koncu junija in v začetku julija so prišli zopet boljši časi. Nudili so v tem času mnogo medu kostanji, lipe in rumena deteljica. Po tej paši je bil zopet presledek, dokler se ni pričela glavna ajdova paša. Zaradi lepega vremena so čebele napolnile v kratkem času ves svoj stan z medom. Tako so torej lahko čebelarji z letošnjim pridelkom medu prav zadovoljni.

* **Izredno bogato založena sadna razstava.** V soboto 19. t. m. se otvori ob 9. uri dopoldne sadni sejem v paviljonu «G» Ljubljanskega velesejma. Sadjarsko in vrtnarsko društvo je v zvezi z upravo velesejma razstavo vestno pripravilo. Razstavljenih bo 1500 do 2000 zabojev krasnega sadja. Vse boljše sadje bo tudi okusno opremljeno in vsak poedini sad ovit s papirjem. Predvsem bodo zastopane naslednje vrste jabolk: ananas, zlata parmena, belfleur, pisani kardinal, bismark, kanadska reneta, landsberška reneta, bobovec, mošanckar, londonski peping, boskopski kosmač, janatan, šampanjska reneta, baumanova reneta itd. Hrušk bo manj, vendar bo vmes nekaj odličnih vrst. Omenimo naj samo avranžko, blumenbahovko in pastorovko. Ves čas razstave bodo na mestu sadjarski strokovnjaki občinstvu na razpolago in kupcem za vagonske dobave. Oglejte si to lepo razstavo!

* **Otvoritev nove ceste Sv. Urban-Lesično.** V nedeljo dopoldne je bila na svečan način otvorjena nova oblastna cesta med Sv. Urbanom pod Slivnico in Lesičnim. K svečani otvoritvi ceste v Žegru se je zbralo lepo število povabljenih gostov in okoliškega prebivalstva.

* **Celjski mestni avtobus že obratuje med Celjem in Podsredo.** V ponedeljek zjutraj je pričel voziti med Podsredo in Celjem ter obratno celjski mestni avtobus. Tako so vendarle prišli iz Kozjega, Podsrede in drugih oddaljenih krajev do potrebne avtobusne zveze s Celjem. V nedeljo se je vršila iz Celja ob priliki otvoritve nove ceste med Sv. Urbanom in Lesičnim uradna poskusna vožnja mestnega avtobusa preko Žegra, Kozjega do Podsrede in nazaj. Ljudstvo je z zanimanjem motrilo veliki avtobus, ko je gladko drčal po neštetih klancih in zavojih skozi Novo vas, Černolico, Slivnico, Čret, Košnico, Žegar, Prevorje, Ledinšco, Lesično, Pilštanj in Kozje do Podsrede.

* **Sklepi občinske seje v Laškem.** Večji del seje občinskega odbora v petek popoldne je zavzemalo vodovodno poročilo, ki ga je podal svetnik g. dr. Pernat. Sprejet je bil od njega predlagani vodovodni red, povzet deloma po vodovodnem redu mesta Celje in deloma zdravilišča Radegund pri Gradcu. Sklenilo se je za leto 1929. pobrati takse, ki so bile svoječasno že objavljene, in vodarino v obliki 2odstotne doklade k najemnini ali najemninski vrednosti. V bodoče se pa ne bo vodarina pobirala po teh dokladah, temveč se je odbor odločil pobirati vodarino po 5 Din mesečno od glave stalnih prebivalcev mesta Laško, odnosno po 7 Din od odjemalcev vode izven okoliša mestne občine. Razen tega pa ostanejo še pavšalni letni zneski od instaliranih naprav. — Proračun krajevnega šolskega odbora je bil sprejet brez ugovora. — V cerkveni konkurenčni odbor sta bila izvoljena gg. Emil Pleskovič in Franc Kokol. — Sklenilo se je pristopiti k Zvezi mestnih, trških in zdraviliških občin. — Sklenilo se je prispevati za spomenik pokojnemu dr. Žerjavu 300 Din.

* **Protialkoholno gibanje v Hrastniku.** V obeh fantovskih domovih v Hrastniku dobe zadnje čase samski rudarji vse brezalkoholne pijače. Ta novost je bila od g. rudniškega ravnatelja uvedena zato, da bi se omejilo pogubonosno pijančevanje mladih ljudi.

* **Obup zaradi otrokove smrti.** Zagorsko dolino je razburil tragičen dogodek. V obupu si je te dni končala življenje 30letna Amalija Drnozgova, rudarjeva žena, po rodu Bajcerjeva iz Toplic. Razlog njenega obupa je zelo žalosten: ni mogla preboleti nedavne smrti novorojenčka, ker jo je že parkrat zadela nesreča, da so ji otroci umrli kmalu po rojstvu. Usodnega dne zjutraj se je Amalija potrta podala na svoj dom v Toplice. Ker matere ni našla doma, je šla do nje v gozd in jo prosila: «Mati, dajte mi ključ od vaše sobe, ker imam pri vas še nekaj denarja shranjenega.» Mati, ki je sicer opazila globoko potrtost hčerke, vendar pa niti od daleč ni mogla slutiti njenega namena, je ključ takoj izročila. V slutnji, da morda ne bo vse v redu, je mati zapustila delo v gozdu in se tudi ona odpravila domov. Pogledala je v odprto sobo, a hčerke Amalije ni našla. Ko pa je pogledala še na podstrešje, je videla hčerko viseti obešeno na tramu.

* **Sneg.** V noči od srede na četrtek je bila po mnogih krajih Slovenije huda nevihta. Zjutraj pa so bile mnogo višje gore pobeljene s snegom. Zlasti Pohorje je bilo belo. Večinoma pa je sneg v enem dnevu zopet izginil.

* **Številni požari v Savinjski dolini.** Kakor smo zadnjič poročali, so bili tekom kratkega časa v gornjem delu Savinjske doline kar štirje požari. Zadnji požar je bil pri Ivanu Savineku v Šmatevžu v braslovški občini. O tem posestniku je bilo napačno navedeno, da se nahaja v Zaklu (občina Gomilsko). Dejstvo tudi ni, da so zakrivili požar pastirji, ki so si kurili na paši. Vse kaže, da so zanetili ogenj otroci. Posestnik, po domače Kozel, ki mu je zgorelo gospodarsko poslopje, je iz Stopnika pri Vranskem in ne iz Prekope.

* **Griža na Trojanah.** Zadnje tedne se je na Trojanah močno razširila griža, ki je zahtevala doslej že več žrtev. Zdravstveno oblastvo je podvzelo vse mere, da se zatre ta opasna bolezen.

* **Žalostna smrt deklice.** Županu pri Sv. Katarini g. Megliču je nenadoma umrla hčerka Marija, ki je obiskovala že 5. razred osnovne šole v Trži-ču. Pod brado je prav močno otekla, čemur pa niso posvečali posebne pozornosti. Oteklina se je ponoči najbrže na znotraj predrla in dekle se je v spanju zadušilo. Mrliški ogled je ugotovil, da je deklica umrla zaradi grč na vratu. Pristojni šolski zdravnik pa ni bil tega mnenja, temveč domneva, da je bila kaka nalezljiva bolezen, mogoče mumps. Prizadeti rodbini globoko sožalje!

* **Žaloigra otroka.** V družini delavca Franceta Krumpaka v Mariboru se je pripetila te dni silno tragična nesreča. V neopaženem trenutku je namreč komaj dveinpolletni Franček stikal po jerbasu svoje matere in iztaknil stekleničico octove kisline. Še preden je mogla mati to preprečiti, je otrok kislino izpil. Čeprav so ga takoj prepeljali v bolnico, je otrok po dvodnevnem trpljenju podlegel poškodbam.

* **S puško se je nevarno obstrelil** po lastni neprevidnosti 29letni viničar Avgust Dvoržak iz Kušernika pri Sv. Marjeti ob Pesnici. Manevriral je namreč tako nerodno z njo, da se je sprožila v trenutku, ko je bila cevka obrnjena proti njemu. Hudo ranjenega Dvoržaka so prepeljali z rešilnim avtomobilom v mariborsko splošno bolnico.

* **Z voza je padel** po nesrečnem naključju v Orehovi vasi 50letni posestnik Martin Kmetič, ko je peljal voz sadja na kolodvor. Zlomil si je pri tem ključnico in dobil tudi notranje poškodbe. Prepeljati so ga morali v mariborsko bolnico.

* **Karambol avtomobila in kmečkega voza.** Te dni zjutraj je prišlo na Dolenjski cesti v Ljubljani v bližini Jesihove gostilne do hudega karambola med kmetskim vozom in nekim avtomobilom. Ob omenjenem času je peljal posetnik Josip Podlogar iz Sevnika pri Želimljah na enovprežnem vozu v mesto živila. Kmalu je pridrvel nasproti omenjeni avto, na kar sta se pričela oba voznika izmikati drug drugemu. Nesreča je hotela, da sta se premalo ognila in je avto zadel z zadnjim delom v konja in voz, prevrgel konja, da si je zlomil nogo, zaradi česar se je prelomila tudi sora. Pri avtomobilu samem so se močno polomili blatniki in je bilo zlomljeno tudi zadnje levo kolo. Po pohabljenega konja je moral priti konjski mesar. Avtomobilist je seveda moral zlomljeno kolo nadomestiti, na kar se je odpeljal naprej. Orožniki so bili o nesreči informirani in se bosta obe stranki poravnali pred sodiščem.

* **Dve nesreči pri delu.** Mizarski pomočnik Pavel Obersnel, zaposlen pri tvrdki Dovžan v Šiški, je imel te dni opraviti pri cirkularki. Med delom se je obračal nekoliko neprevidno in mu je cirkularka nenadoma pograbila levo roko ter mu jo strahovito razmesarila. Druga nesreča se je pripetila 19letnemu delavcu Ivanu Babniku, uslužbenem pri tvrdki Turk. Fant je bil zaposlen na glavnem kolodvoru pri razkladanju železnih valjarjev. Med delom je vtaknil Babnik levo roko pod železni valjar, ki mu jo je popolnoma zmečkal. Ponesrečenca je moral rešilni avto odpeljati v splošno bolnico.

* **Nezgoda.** Te dni je 50letni posestnik Anton Rus iz Spodnje Kungote padel s skednja tako nesrečno, da so ga morali prepeljati v mariborsko bolnico. Dobil je hude notranje poškodbe.

* **Poskušen samomor.** Nedavno se je posestniški sin Krajnc Jakob v Babincih s samomorilnim namenom ustrelil s samokresom v prsi. Meril je na srce, toda krogla ga je zadela pod srce ter ga nevarno ranila. Prepeljali so ga v ormoško bolnico.

* **Avto zadel v voz.** Te dni je pripodil z vozom po Kralja Petra cesti na Cankarjevo cesto v Celju po levi strani 26letni posestnikov sin Franc K. iz Št. Jurija ob južni železnici. Nasproti se mu je pravilno po isti strani ceste pripeljal z avtomobilom šofer Emerik Tancer iz Zavodne. Tancer se je skušal vozniku izogniti in je zavozil na levo stran ceste, toda voz je bil že preblizu in se je zaletel z drogom v avtomobilovo streho. Fant je takoj izjavil, da je pripravljen škodo poravnati in je svojo krivdo priznal

* **Izginula ženska.** Pred par dnevi je neznanokam odšla 61letna Ivana Babnikova iz Dravelj. Ker je bila v poslednjem času zelo razmišljena, domnevajo domači, da se ji omračil um, in ni izključeno, da se ji je pripetila nesreča. Imenovana je srednje velike, suhe postave, črnih las in ji manjka spredaj nekaj zob. Oblečena je v modro krilo, zelenkasto jopo ter je bosonoga.

* **Nezgode in nesreče.** Ivan Kamnikar, doma iz Srednje vasi pri Škofji Loki, je bil zaposlen pri delu pri cirkularni žagi. Med delom je bil malo nepreviden ter ga je cirkularka pograbila za desno roko, ki mu jo je težko poškodovala. — Josip Kristan iz Planice pri Begunjah na Gorenjskem se je spravil v nedeljo na drevo na vrtu in padel tako nesrečno, da si je zlomil levo nogo. — Pri Sv. Valpurgi pri Smledniku se je igral posestnikov sin Ivan Mohor na oknu in padel v globino. Vsega potolčenega so prepeljali v ljubljansko bolnico.

* **Nesreča v Turju.** 28letna kmetica Golouhova v Turju pri Hrastniku je vodila na njivi vole, ki pa so nenadoma zdivjali, ženo podrli na tla in ostro plugovo rezilo ji je razmesarilo desno nogo. Vso okrvavljeno in nezavestno so prinesli sosedje na njen dom.

* **Ob oko je prišel.** Ključavničarski pomočnik Lovro Kalan, uslužben pri g. Antonu Blazniku v Zgornjem Karlovcu, je popravljal v Zmincu pri Tavčarjevih ključavnice. Po naključju mu je prožno pero odletelo v levo oko s toliko silo, da je moral iskati pomoči v splošni bolnici v Ljubljani, kjer so zdravniki ugotovili, da je oko radi težkih notranjih poškodb trajno izgubljeno.

* **Huda nesreča.** Pri podiranju dreves v Rošpohu, nedaleč od Puklovega posestva se je težko ponesrečil posestnik Vinko Held. Podirajoče se deblo je padlo nanj in mu zlomilo levo nogo. Ponesrečenega Helda so prepeljali takoj v mariborsko splošno bolnico.

* **Strašna avtomobilska katastrofa.** Strahovita avtomobilska katastrofa se je pripetila minuli petek na državnem mostu v Mariboru. Tragedija je tako pretresljiva, da je razburila vse prebivalstvo. Nesreča, ki je dvignila kljub pozni uri ves Maribor na noge in izzvala silno mučen vtis med meščanstvom, se je odigrala na naslednji način: Okrog 9. zvečer se je trgovec Franc Vrhunc z največjo brzino odpeljal z več osebami preko državnega mosta v Razvanje na kratek izlet. Vsi so ostali tamkaj le nekaj časa v gostilni pri »Gozdnem Tončku», na kar so se zopet vračali v mesto. S hitrostjo nad 70 km je privozil avtomobil, ki ga je vodil Vrhunc, s Tržaške ceste na trg Kralja Petra, kjer je na stražnikovo znamenje, naj vozi počasi, sicer takoj uporabil zavoro, ki pa ni bila sorazmerno nategnjena. Avtomobil je zato pričelo zanašati in vozač je kmalu izgubil oblast nad njim. Z desne strani je v ostrem loku zagnalo vozilo na levo, kjer je poskočilo ob levi hodnik in z vso silo treščilo v betonsko ograjo. Sunek je bil tako silen, da je gospo Anico Pirnatovo in gospo Josipino Cerkovnikovo, ki sta sedeli zadaj, vrglo iz karoserije in ju v velikem loku zagnalo čez ograjo mosta 25 m globoko k dravski strugi, kjer sta obležali mrtvi. Vozač Vrhunc in njegov sopotnik Janez Cerkovnik pa sta s tako silo udarila z glavama v okvir obrambnega stekla, da so možgani pomešani s krvjo brizgnili daleč naokrog. Steklo pa jima je popolnoma razrezalo obraze. Avtomobil je kljub silnemu udarcu zdrsnil nato še 7 metrov ob betonski ograji pri drugem kandelabrskem stebru pa se je ob rob močno zadel in odletel nazaj na sredo ulice v povprečno lego, ne da bi se prevrnil. Potnika na sprednjem sedežu je zalila kri. Živ je ostal le še Vrhunc, ki so ga prepeljali v bolnico, in ki je v času, ko to pišemo, najbrže že podlegel poškodbam.

* **Grozen samomor pod vlakom.** Leta 1908. v Fürstenfeldu v Avstriji rojeni Tone Terglav iz Bonifacije v viški občini je skočil te dni pod tovorni vlak, ki odhaja iz Ljubljane proti Trstu in je bil na mestu mrtev. Tone Terglav je bil izučen klepar, vendar pa tega poklica ni izvrševal, ampak se je od časa do časa ukvarjal z različnimi posli. Zadnje čase je bil zaposlen pri neki tukajšnji tvrdki kot polagalec parketov. Ivanu Narobetu iz Nove vasi, s katerim sta še usodnega dne dopoldne skupaj polagala parkete, je med delom pripovedoval, da je dobil telegram od svoje stare matere s Štajerskega, da je težko obolela. Trdil je, da se bo peljal k njej. Vendar pa tega ni storil. Znanci so ga srečali pred nunsko cerkvijo, odkoder se je z mestnim avtobusom par minut pred pol sedmo odpeljal do viške cerkve. Že v avtobusu je pripovedoval, da se poslednjikrat vozi. Terglav je šel od končne postaje kar v smeri proti Novi vasi do železniškega prelaza, ki pa je bil zaprt, ker se je bližal tovorni vlak. Isti čas je čakal pri prelazu žagar Franc Sterle iz Novc vasi z nekim dečkom. Njima je Terglav pripovedoval, da bo skočil pod vlak, ker mu je oče odpovedal stanovanje. Ker je Sterle opazil, da hoče v resnici pod vlak, ga je skušal zadržati, vendar se mu je Terglav iztrgal, stekel kakih 20 korakov po progi v smeri proti Brezovici, odvrgel spotoma suknjič in telovnik ter se vrgel na tračnice. Lokomotiva ga je udarila od zadaj po glavi, ga zasukala in mu odrezala obe nogi v stopalu. Truplo se je kotalilo še nekaj metrov dalje med tračnicami. Vse naokrog so ležale kosti in okrvavljenih tračnic so se držali možgani.

* **Tatvina.** V noči od nedelje na ponedeljek je bil okraden hlapec pri g. Rošu v Hrastniku. Tat je odnesel hlapcu več komadov obleke in perila. Orožniki so storilcu že na sledu.

* **Nožev junak.** Predzadnjo nedeljo zvečer sta šla tovariša Alojz Jevšenak, delavec v Zrečah, ter Franc Preložnik, posestnikov sin iz Žeč pri Konjicah, v smeri proti Zrečam. Nasproti jima pride Ferdinand Kovač. Med Jevšenakom in Kovačem je vladalo že dalje časa sovraštvo. Pri tem srečanju je dal Jevšenak Kovaču zaušnico ter potegnil nož in zamahnil proti njemu. Kovač pa se je umaknil. Razjarjeni Jevšenak je nato zabodel Preložnika, rekoč: «Če nisem njega, bom pa tebe.» Ranjeni se je takoj zgrudil na tla. Jevšenak sam je šel po zdravnika in duhovnika ter se je javil orožništvu, ki ga je odvedlo v konjiške sodne zapore. Preložnik pa je bil prepeljan v bolnico.

* **Razkrinkana ponarejalska tolpa.** Nedavno so se pojavili v mariborski okolici ponarejeni tisočdinarski bankovci. V Št. Lenartu je prišel nekdo s ponarejenim denarjem kupovat dežnik, drugi ponarejeni tisočak pa se je pojavil v okolici Ormoža. Radodaren ponarejevalec ga je poklonil nekemu znancu, ki je seveda takoj spoznal, da gre za nepravi denar. Sledila je preiskava in so orožniki aretirali že celo vrsto oseb, ki so bile v zvezi s ponarejevalci. Bankovce so ponarejali z opalografom, ki so ga prenašali iz kraja v kraj, da bi tako laže zabrisali sled za seboj. Vsa opreznost pa ni zalegla. Prvi aretiranci so izdali tudi svoje pomočnike. V Radvanju so orožniki iz Ormoža in Vinice aretirali železničarja Skoka, ki je imel v svojem stanovanju urejeno ponarejalsko delavnico. Orožniki so takoj zaplenili opalograf, barve in druge pripomočke, ki so se jih člani družbe posluževali pri ponarejevanju. Pri aretirancu so našli tudi 81 tisočakov, ki so bili izgotovljeni le na eni strani. Kakor se je ugotovilo, so imeli ponarejalci ponarejevalnice tudi v Rogaški Slatini, Sodencih pri Veliki Nedelji, v Spodnjem Radvanju, v Moravcih pri Ljutomeru, v Pobrežju in drugod. Njihovi bankovci so bili zelo skrbno ponarejeni, toda v bolj živahni barvi in na slabšem papirju kakor originali.

* **Tatvina.** Okradena je bila najemnica Marija Rusova pri Moteku v Turskem lesu nad Turjem za 5400 dinarjev.

* **Starši izročili sina razbojnika oblastvom.** Nedavno je bil v gozdu pri Vukovaru umorjen in izropan prekupčevalec s starim železjem Čedomir Brkić iz Vukovara. Roparskega morilca dolgo časa niso mogli izslediti. Šele te dni je srečno naključje spravilo zločinca v roke pravice. Zgodilo se je takole: V vasi Boboti je 26letni Ignjat Stanisavljević, znani postopač, ukradel svojim staršem 1500 dinarjev in s tem denarjem pijančeval. Za časa odsotnosti sina so njegovi starši preiskali njegovo posteljo in našli v njej krvavo sinovo perilo. V sumu, da je sin zapleten v kak umor, sa starši javili zadevo vaški orožniški postaji. Orožniki so poiskali Ignjata in ga aretirali. Aretiranec je bil zaslišan glede krvavega perila in se je na vse načine izgovarjal, dokler ni končno priznal, da je sam tisti, ki je izvršil roparski umor nad Čedomirom Brkićem. Razen tega je izjavil, da ve za njegov zločin tudi njegov tovariš Sava Držaljević, istotako potepin. Aretirali so tudi Držaljevića.

* **Izprijenka.** Pred kratkim je bila okrog polnoči aretirana v Celju komaj 17letna Tončka iz Borovnice pod Ljubljano, ki je že stara znanka celjske policije. Pri zaslišanju je povedala, da živi že dobrih štirinajst dni skupaj z nekim okrog 50letnim delavcem na Lavi pri Celju. Tončka trdi, da je omenjeni delavec njen zaročenec in da jo bo v kratkem poročil. Na policiji pa ji niso hoteli verjeti in so jo izročili sodišču, ki jo bo po prestani kazni najbrže poslalo za kaka tri leta v prisilno delavnico v Begunje na Gorenjskem.

* **Ciganska nadloga.** V Podvelkem vrhu pri Blokah je bil nedavno izvršen v trgovino Ivana Usenika drzen vlom. Storilci so odnesli 40 kg žgane kave, 70 parov raznih ženskih in moških nogavic, 3 zimske jopice, črno moško obleko, črno suknjo, rjavo obleko, črn površnik, več perila in 1400 Din gotovine. Skupna škoda je znašala okrog 8000 Din. Kakor so ugotovili orožniki postaje v Novi vasi, so drzen vlom izvršili cigani, ki so blago skrili v gozdu. Cigani, čeprav jim je tatvina dokazana, vse taje.

* **Cerkvena tatvina.** V farni cerkvi v Trbovljah so se vršile nekake duhovne vaje. Cerkveni nabiralniki so ob takih prilikah vedno bolj polni. To je vedel najbrže neznan tat, ki se je splazil v cerkev in s silo vlomil v dva nabiralnika ter odnesel ves cerkvi namenjen denar. Tatu zasledujejo orožniki.

* **Tatvina kolesa.** V Celje se je pripeljal po opravkih s kolesom Alojz Čater iz Trnovca pri Št. Jurju ob južni železnici. Ker se je mudil v pisarni Invalidskega doma, je prislonil kolo na hišnem hodniku ob zid. Ko se je čez par minut vrnil na hodnik, kolesa ni bilo več na mestu. Ukradeno kolo je last g. Kregarja iz Št. Jurija in je znamke «Puch» ter črno pleskano.

* **Hude kazni za ponarejanje poštnih znamk.** Močno kazensko zaščito nudi novi poštni kazenski zakon zlasti poštnim znamkam ter zasleduje razne zlorabe z njimi. Tako kaznuje z ječo do desetih let in še denarno globo tistega, ki ponareja poštne znamke, jih predrugači ali pa jim daje večjo vrednost. Imeti pa mora namen, da jih bo rabil kakor prave, jih prodajal ali pa dal v uporabo komu drugemu. S strogim zaporom in z denarno globo se kaznuje tisti, ki namerava z odpravo žiga ali kako drugače doseči to, da bi dal znamki videz, kakor bi ne bila še rabljena. Kdor pa uporabi ponarejeno znamko za pravo ali jo v ta namen samo nabavi zase ali za koga drugega, ali jo proda, ali v ta namen hrani, se kaznuje z ječo do petih let. Kdor pa že rabljeno znamko porabi ali jo proda kot nerabljeno, se kaznuje zö zaporom do šestih mesecev ali v denarju do 5000 Din. Kdor dela ali razpečava orodje, ki služi za izdelovanje ponarejenih znamk, se kaznuje z ječo do treh let ali pa s strogim zaporom in še z denarno globo.

* **Strašen umor vdove.** V Mali Strmici pri Šmarjeti je gospodarila na svojem malem posestvu Frančiška Kampljeva. Ker je zgodaj ovdovela in ni imela otrok, je vzela za rejenčka nečaka Martina Stariča, katerega je tudi posinovila. Fant je doraščal in vse je kazalo, da bo nekoč on gospodaril na malem, a čednem posestvu. Martin Starič, ki je star 22 let, je zadnji čas večkrat nagovarjal svojo krušno mater, naj mu izroči posestvo. Baje se je nameraval oženiti. Gospodinja Frančiška pa seveda še ni hotela nič slišati o tem, da bi dala vajeti kar na lepem iz rok. Dne 28. septembra pa je Frančiška Kampljeva neznanokam izginila. Prve dni je niso toliko pogrešali, ker je ženica večkrat odšla za daljši čas z doma, šivala po hišah vreče in krpala druge

stvari. A sum, da se je utegnilo ženski le pripetiti kaj zlega, je končno potrdilo grozno razkritje: predzadnjo nedeljo so Frančiško našli v gozdu nad Malo Strmico umorjeno. Sodna komisija, ki se je naslednji dan podala na lice mesta in nato v šmarješki mrtvašnici izvršila obdukcijo, je ugotovila, da je bila Frančiška zabodena z dolgim nožem naravnost v srce, na kar ji je morilec s kamnom razbil še lobanjo. Še tisti dan so škocjanski orožniki prijeli Martina Stariča in ga oddali v mokronoški zapor, od koder bo eskortiran k okrožnemu sodišču v Novem mestu. Zločin je bil izvršen 29. septembra ponoči. Morilec je pričakal Frančiško, ko se je menda vračala iz zidanice. Strašni zločin je med prebivalstvom vzbudil splošno ogorčenje.

* **Nasilni cigani.** V Karlovcu in okolici, kjer je v polnem teku trgatev, so zadnje dni razna nasilstva na dnevnem redu. Izgredi so povzročeni večinoma v pijanosti od naši šmarnici podobnega «direktorja». Celo cigani, ki drugače niso prav vdani pijančevanju, so tokrat v prvih vrstah vinjenih nasilnežev. Policija je imela obilo posla s cigansko družino Marka Hudorovića, ki je brez vsakega povoda napadla nekega tesarskega mojstra in ga težko ranila.

* **Tatvina v cerkvi.** Cerkovnik v Marijini cerkvi v Celju Martin Tratnik je prijavil policiji, da je neznan tat vlomil v dva nabiralnika. To je letos že četrta vlomna tatvina v tej cerkvi. O tatu ni sledu. Vlome v omenjeni cerkvi najbrže izvršuje ena in ista oseba, ker so vsi vlomi izvršeni na popolnoma enak način.

* **V žepih je našel denar.** V Srednji vasi pri Šenčurju je te dni vlomil neznan dolgoprstnik v stanovanje Marije Šajovičeve ter prebrskal vse, ne da bi našel kaj primernega. Slednjič je pretipal še žepe kril gospodinje ter dekle Marije Debeljakove in našel v njih 5050 Din gotovine, na kar jo je popihal.

* **Roparski umor.** Te dni so našli ljudje na občinski cesti, ki vodi iz Kamnice skozi vas Šober pri Sv. Križu nad Mariborom, truplo neznanega moškega. Mrlič je imel obraz tako krvav, da ga domačini niso mogli spoznati. O dogodku, ki je vznemiril vso okolico, so obvestil orožniško postajo v Mariboru, ki je odposlala na kraj zločina svoje organe, ki so ugotovili, da je mrlič posestnik Rudolf Kancler, po domače Lopič od Sv. Križa nad Mariborom. Umrli je držal v desni roki leskovo palico, v levici pa svojo ženo uro. Truplo so raztelesili in dognali, da je bil Kancler umorjen. Strašen zločin, ki je bil izvršen na tako zagoneten način, je vznemiril vso okolico. Kakor javljajo iz Maribora, se je že posrečilo izslediti in aretirati roparske morilce.

* **Pri pokvarjenem želodcu,** plinih v črevesu, slabem okusu v ustih, čelnem glavobolu, mrzlici, zapeki, bljuvanju ali driski učinkuje že kozarec naravne **Franc Jožefove grenčice** sigurno naglo in prijetno. Znameniti zdravniki za želodec izpričujejo, da se izkaže uporaba **Franc Jožefove** vode kot prava blagodat za po jedi in pijači preobložena prebavila. Franc Jožefova grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specialnih trgovinah.

Medved in lisica

(Pripovedka)

Minila je zima in nastopila je spomlad zelena. Gozdne živali, male in velike, so se prebudile iz zimskega spanja ter prilezle na dan. Tudi nerodni boter medved se je pričel gibati v svojem brlogu, v katerem je prespal vso dolgo zimo. Sicer bi bil stari kosmatinec gotovo še nekoliko podremal, ako bi ne občutil v svojem želodcu nemilo praznoto, ki mu ni dala pokoja. Nevoljno momljajoč zleze iz brloga, ter si gre iskat živeža.

Toda boter medved se je vendarle zbudil nekoliko prerano. Niti cvetja ni bilo nikjer opaziti, kaj šele sadu Ves klaveren stopica kosmatim po gozdu in v trebuhu mu prede, da se je smilil samemu sebi. Zdajci mu prikoraka nasproti tetka lisica. Lepo se pozdravita in medved začne tožiti lisici, kaka puščoba je na svetu. Navihana tetka lisica sklene nemudoma prav neusmiljeno potegniti kosmatega telebana, katerega je črtila že od nekdaj.

«Grozno mi je žal,» začne govoriti navihanka z žalostnim glasom, «ker ti ne morem takoj postreči. Vedi, boter, tudi meni zelo tenka prede, cel gozd sem že preteknila, toda nikjer ni dobiti nič pod zob. Toda upam, da bom že v kratkem imela dosti živeža. Dobila sem namreč drevo, ki je v polnem cvetju To drevo bo gotovo v kratkem rodilo sad. O tem ni dvoma. Sicer je drevo moje, ker sem ga jaz našla, toda ker sem dobra duša, ga srčno rada prepustim tebi, boter medved!»

«Lepa ti hvala, draga tetka!» zakliče medved do solz ginjen. «Vodi me h drevesu, da ga vidim!»

Lisica vodi medveda k velikemu lepo cvetočemu drevu. Ko dospeta tja, je tetka zvitorepka rekla: «Kar tu pod drevesom ostani, boter, ter počakaj sadu! Ne bo dolgo in drevo bo polno debelega sadja. Jaz grem dalje, da si poiščem enako drevo!»

Lisica jo je naglo odkurila v bližnjo vas. Zlezla je v kokošnjak, pofulila tolstega petelinčka ter ga pohrustala z velikim apetitom.

Teleban medved pa se je vlegel pod dren ter potrpežljivo čakal, kdaj bo začelo z drena padati zrelo sadje. Čakal je in čakal, a sadu le ni bilo.

Minevali so meseci, prešla je pomlad, minilo poletje, nastopila je jesen, a boter kosmatin je še vedno čakal, kdaj bo dren obrodil. Nekega dne pride mimo teta lisica. Ko zapazi medveda, ki ves klaveren ždi pod drenom, se hinavca na videz začudi ter vpraša z najnedolžnejšim glasom: «Hej, boter, kaj pa delate tukaj?»

«Da bi te pes!» zarenči medved nevoljno, «obljubljenega sadu čakam. A to presneto drevo noče obroditi in noče!»

Tetka lisica se škodoželjno zareži ter reče: «Oj ti vražji dren, da noče roditi sadu. Glej, boter jesen bo že minila, kmalu ti bo treba iti spat, a še sedaj nisi dobil sadu. To je res žalostno. Jaz sem pa prav danes pojedla poslednjo letošnjo hruško. Hihi. To sem te potegnila, teleban neumni!»

Ko je to izgovorila je lisica vtaknila rep med noge ter jo ubrisala čez drn in strn. Medved je sedaj spoznal, da ga je tetka zvitorepka imela za osla. Grozno je zarjul in skočil na noge. Ker lisico ni mogel dobiti v kremplje, se je sklenil maščevati nad drenom. Planil je na dren, ter mu v divji jezi tako neusmiljeno zvil veje, da so še dandanes krive.

Muljavski.

O nenavadnih zmožnosti pri živalih

V gozdu ali na odprtem polju težko najdemo nazaj na izvestno mesto. Po tem spoznamo, kako slab je naš čut za kraj. To je tem bolj čudno, če pomislimo, da imamo v primeri z živalmi večje prirojene zmožnosti. Človek ima oči povprečno 160 cm nad zemljo in ostro vidi. Nekatere živali, kakor zajec, lisica, jazbec itd., pa morejo dvigniti oči povprečno le en čevelj nad zemljo. Kljub temu pa vidimo, da je čut za kraj pri teh živalih neprimerno bolj razvit kakor pri človeku.

Človek potrebuje na večje razdalje, kakor na primer pri vožnji po zraku ali po morju, kompas. Tudi pri potovanju po neznanih gozdovih težko pogreša to orodje. Živali pa najdejo tudi iz večjih razdalj brez težave svoje bivališče, ker je tozadevni čut pri njih močno razvit. Iz tega si razlagamo, da najde zajka svoje mladične tudi v najtemnejši noči. Kako izredno je razvit čut za kraj pri živalih, nam zgovorno pričajo nekateri primeri, ki jih hočemo tu par navesti.

Nekatere artilerijske oddelke so poslali iz Francije na vzhod. Ko so prišli ti oddelki čez leta zopet nazaj v francoske kraje, je bila večina hiš in tudi konjskih hlevov požganih. Kljub temu so konji brez obotavljanja našli mesta, kjer so stali prej hlevi. Če hoče človek najti kočo, ki je pogorela, je to mogoče le, če mu je okolica popolnoma znana ali če je še kaj ostankov uničene stavbe. Konji pa gredo brez obotavljanja na mesto, kjer so jih prej krmili.

Čut za kraj je zlasti dobro razvit pri psih. Lovski pes, ki voha po goščavi, bo kljub letanju sem ter tja vedno obračal glavo proti mestu, kjer stoji ali je stal njegov gospodar. Njegov orientacijski čut, to je čut, ki mu pove, kje se nahaja, se ne da po ničem vplivati. O psih, ki jih imajo severni narodi, je znano, da se ustavijo pri kočah, ki so skrite globoko v snegu. Hoteli so to razlagati s finim pasjim nosom. Ali kako naj najde pes, če ima še tako dober nos, na brezkončni zasneženi ravnini kočo, ki je zakopana globoko v snegu? In vendar najdejo psi s presenetljivo gotovostjo s snegom pokrite koče. Vrangel, raziskovalec severnih krajev, piše o tem: Če je napravil tak pes le enkrat pot, ne spozna le natančno smeri, katere se mora držati, temveč tudi kraje, kjer so se potniki ustavljali, tudi če so koče skrite globoko pod snegom. Na enakolični ravnini se naenkrat ustavi, maha z repom, kakor bi hotel povabiti gospodarja, naj prime za lopato in si utre pot v kočo.

Izkušen lovec ne dvomi o teh stvareh, kajti on ima večkrat priliko, občudovati pasji orientacijski čut. Zajec, ki ga preganja pes, pride navadno nazaj na mesto, kjer je bil prvotno. Kako je to mogoče pri begu na življenje in smrt, zlasti ko vemo, da ima zajec jako slab vid?

Tudi pri čebelah je orientacijski čut močno razvit. O tem naj priča ta-le primer. Neki čebelar je prodal del svojega posestva in je moral radi tega prestaviti čebelnjak. Čebele pa so letale prve dni po tem stalno na prazno mesto, kjer je stal prej njihov dom.

Zares čudno je, kako je obdarila narava živali z zmožnostmi, ki jim pomagajo, da sploh morejo živeti in po katerih daleko nadkriljujejo mislečega človeka.

Vse, ki so še dolžni naročnino, ponovno prosimo, da poravnajo dolg, sicer se jim bo baš ob začetku nove povesti ustavil list.

Po vsej Sloveniji gre glas: Le „Domovina" je za nas!

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Poljansko pismo

Poljane, oktobra.

Tudi mi pozdravljamo 3. oktober — dan, na katerega je Nj. Vel. kralj podpisal zakon, s katerim se spreminja dosedanje dolgo uradno ime naše kraljevine v Jugoslavijo.

Ljubljanskih slovesnosti ob priliki 120letnice Ilirije oživljene z odkritjem spomenika v Ljubljani so se udeležili mnogi izmed nas. Stari očanci, ki radi posedajo okrog toplih peči pod težo let, vedo marsikaj povedati, kar so slišali od svojih očetov in dedov, kako je bilo «ob Francozu, ko je tod hodu». Oni so ga še videli. Po pripovedanjih so prišli Francozi prvikrat semkaj baš na veliko noč. Ljudje so šli kakor po navadi v procesiji, tedaj pa so se vsuli Francozi iz gozdov nad Dobjem, kjer je bilo nekdaj bolj zaraščeno, kakor je sedaj. Večina jo je v prvem strahu ubrala čez Soro na drugo stran v hosto. Oni, ki niso ubežali, so se tudi plašljivo ozirali za ubežniki in prihajajočimi Francozi.

Druga pripovedka pa pravi, da je procesija prišla v Dobju v stik s Francozi, ki so prikorakali po cesti od Srednje vasi in počakali, da je odšla

procesija naprej. Pripovedujejo tudi, da so Francozi po farovškem vrtu kosili, in da jih je tedanji župnik Božič na prižnici pohvalil: «Glejte jih, kako so to pridni ljudje.» Toda po njihovem odhodu iz dežele je te besede popravljal — morda tudi iz bojazni pred avstrijskimi oblastvi. Dalje se pripoveduje mnogo o kontribuciji in načinu novačenja, da so jih biriči lovili kakor pod Avstrijo. V splošnem se da posneti, da so Francozi zapustili dobre vtise med ljudmi.

Da bi se bil ohranil kak predmet ali dokument kot spomin na tedanjo dobo po hišah, ni znano, ker v teku časa so se ne le hiše, temveč tudi stare skrinje in police desetkrat premetale. Dokumenti, če jih je kaj, so pri sodišču v arhivih, kamor so gotovo morali oddati vse spise po odhodu Francozov.

Vreme se nam je zopet obrnilo na lepo. Če bi le ostalo tako še par tednov, da bi mogli spraviti zadnje pridelke na varno. Sedaj obiramo zadnje sadje, katerega je bilo po hribih še precej, največ grintavih tepk, ki so prav dobre za mošt.

Sv. Volbenka zvonika sta sedaj pod streho, ki se pa res nič ne prilegata taki cerkvi. Ali ne bi bila primernejša okrogla, klobučasta streha starih cerkva kakor pri Sv. Urbanu in še drugod?

Ta mesec plačujemo davke s položnicami davčnega urada, na katerih so precej manjše številke, česar so ljudje prav veseli.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

O uživanju sirove hrane

Na prvotni stopnji izobrazbe je človek brez dvoma užival le surovo hrano, kot mu jo je nudila narava sama. Šele sčasoma je toliko napredoval, da se je naučil kuhati in peči jedi. Danes, ko ljudje o vse mogočem razmišljajo in poskušajo, se je med zdravniki pojavilo tudi vprašanje, kakšne prednosti ima za našo telo surova hrana in ali je priporočati zgolj nekuhane in nepečene jedi.

Na tem mestu smo že govorili o vegetarizmu, ki dopušča uživanje samo rastlinske hrane in prepoveduje sleherno meso in živalsko maščobo. Surova hrana je prav za prav le stopnjevana oblika vegetarizma.

Prednosti surove hrane obstoje zlasti v tem, da je te vrste hrana bogata z vitamini. Vitamini so one neznatne snovi v naših hranivih, ki so človeku neobhodno potrebne, brez katerih človeško telo v kratkem shira. Ker je znano, da pripravljanje jedi pri ognju uniči večino teh dragocenih snovi, sledi iz tega, da ima v tem pogledu surova hrana prednost pred kuhano. Zato smo na tem mestu že večkrat priporočali uživanje sadja.

Zdravniki so napravili že mnogo poskusov, ki so pokazali izdatne prednosti surove hrane. Rudninske snovi, ki jih mora dobiti telo, če naj prospeva, so ohranjene v surovi hrani, dočim jih kuhanje mnogo uniči, ker se raztope v vodi. Kuhanje uniči tudi duh in okus nekaterih sadežev. K naštetim prednostim moramo pripisati tudi to, da surova zelenjava prej zapusti želodec kakor kuhana.

Kakor pa ima vsaka reč svojo dobro in svojo senčno stran, tako jo ima tudi ta. Nasproti prednostim surove hrane moramo navesti tudi škodo, ki jo lahko utrpimo, če uživamo le surovo hrano. Tako moramo na prvem mestu poudariti, da so beljakovine in ogljikovi vodani v surovi hrani jako težko prebavljivi; s tem izgubi hrana mnogo svoje redilne vrednosti, pa tudi želodec pri tem veliko trpi, ker mora pri težko prebavljivih snoveh opravljati napornejše delo. Tudi je človeško telo drugače ustvarjeno kakor telo živali, ki uživajo surovo hrano. Naše črevesje je za množino surove hrane, ki bi jo morali použiti, veliko prekratko. Zato človek ne prenese samo take hrane.

Uživanje samo surove hrane pa prinaša še druge nevarnosti. Zdravniki že zdavnaj priporočajo, da se solata, ki raste na gnojnih gredah, temeljito osnaži. Če nismo dovolj pazljivi, se hitro razmnože infekcijske bolezni. Tifus in sorodne bolezni se navadno širijo po tej poti.

Surova hrana ima, kakor smo videli, slabe in dobre strani. Po Nemškem in v Švici močno propagirajo ta način prehrane. Mnogo zdravega jedra je v tej propagandi, posebno v kolikor se tiče sadja, o katerem smo na tem mestu že ponovno govorili in njegovo gojenje priporočali ne samo z zdravstvenega, temveč tudi z gospodarskega vidika.

Kljub temu pa bomo v splošnem rekli, da igra tudi pri prehrani navada, posebno če traja to stoletja, velikansko vlogo. Težko je privaditi človeka na popolnoma drugačna živila. Pa tudi človeški prebavilni organi so taki, da smemo sklepati, da je naše telo ustvarjeno za mešano hrano, radi česar bi čistega vegetarizma, zlasti pa uživanja samo surovih jedi ne priporočali.

Med 7 prednostmi ena:

Najbolj gotovo znamenje dobro oskrbovanega perila je, da diši kot svež gozdni zrak — dokaz, da pravo francosko terpentinovo olje vsebuje

Schichtovo Terpentinovo Milo

ZDRAVSTVO

Želodec in alkohol

Maček je pri nas prav znana beseda. Ne morem si pa pojasniti, čemu so vzeli naši pradedje ravno to ljubko živalico mehkega kožuščka za patrona pijancev. Redek je odrasel Slovenec, ki bi na svojem želodcu še ne občutil tega žalostnega stanja, saj je maček nujno zvezan z vstopom med fante in te spremlja vsa leta fantovanja; prvi dan zakonskega življenja se začne z mačkom, ž njim se končavajo krsti in pogrebi.

Poglejmo si pobliže tega tako obrajtanega patrona! Človek, ki ima mačka, je bleskav, čemern, toži nad glavobolom in želodec se zvija v krčih vse

dotlej, dokler ga ne «potolažimo» z obilno papriciranim golažem ali kumarcami v kisu. Odkod pa izvira ta posebna občutljivost zmačkanega želodca? Gotovo si že skusil, kako peče ena sama kapljica rjave jodove tekočine na sveži rani. Tisto kar peče ni jod, temveč alkohol v katerem je raztopljen jod. Pa ne peče dolgo, ker rana omrtvi in čez nekaj ur vidimo, da se je olupila okrog namazane rane koža. Prav tako se godi v našem želodcu, če smo ga nalivali z alkoholnimi pijačami. Sluzna koža želodca je prav občutljiva, zato jo more že navadno vino z 6 do 10 odstotki alkohola toliko poškodovati, da se vname. Sedaj tudi razumemo tiste neprijetne občutke mačka v želodcu. Ves želodec se je pod vplivom alkohola vnel in šele, ko se čez nekaj ur olupi, je zmožna nova sluznica spet svojega dela. Veliko slabši kakor vino- in pivopivci so žganjarji. Prav umevno nam postane zdaj tudi dejstvo, da pijanec ni lačen, ker je napravil alkohol želodec neobčutljiv. Nespameten pijanec pa ne privošči želodcu edinega zdravila — počitka, temveč ga nagaja spet z alkoholom (žganjem) in drugimi ostrimi dražili (poprom, papriko, kisom itd.) k delu, kakor nespameten gospodar sestradano kljuse z bičem, če je na slabi cesti preveč naložil, vse dotlej, da mu pade vse obžuljeno sredi ceste.

Prav kakor to obžuljeno kljuse je želodec pijanca. Poglejva, prijatelj, želodec pijanca, ki je, gluh za vse nasvete, izbijal leto za letom klin s klinom. Težke bolečine v želodcu, ki so ga trapile vse dni in mu odganjale spanec ponoči, so ga napotile, ko že nobene kapljice in noben prašek ni več pomagal, v bolnišnico, kjer ga je za vedno ozdravil najboljši zdravnik — smrt. Vzemimo iz trupla ta želodec, ki je prekuhal več alkohola, kakor kaka tovarna žganja in prerežimo ga. Vsa notranja plast močno oteklega želodca je prepreżena z gnojnimi ranami in smrdečimi tvori, da bi ga niti žival ne načela. Kdo bo tirjal od takega ubogega želodca, da naj prebavlja? Pameten človek gotovo ne, nesrečni pijanec, strasti pijančevanja ves vdan, pa tirja tudi nemogoče in roma iz gostilne k zdravniku, od zdravnika v gostilno in noče slišati, da zdravje ni v zdravilu, temveč v pametnem vživanju. Zato tudi ne mislim preobračati pijancev, ki častijo svojega patrona mačka, zakaj tako resnična, kakor stara je pesem: Pijanec se spreobrne, kadar se v jamo zvrne!

Njim ne veljajo moje besede, vam govorim mladina, ki še morda nisi občutila prvega možatega mačka: Laže spoprijateljiš stara sovražnika psa in mačko, kakor alkohol in zdrav želodec. K.

ŽENSKI VESTNIK

Kako odbiramo kokoši za pleme

O nesnosti svojih kokoši se gospodinja lahko prepriča tako v pomladanskem kakor poletnem in jesenskem času. Najbolje je tedaj, če odberemo tiste kokoši za pleme, ki so čez leto največ nanesle jajc. V ta namen je seveda treba napraviti vsaki kokoši posebno gnezdo, najbolje zaklopno gnezdo, in si od vsake kokoši sproti zapisovati jajca.

Toda s tem se ne more pečati tako natančno vsaka gospodinja, zlasti na kmetih ne. Saj naposled zadostuje, da gospodinja približno ve, katere njenih kokoši največ neso, to je, katere so dobre jajčarice. Te je potem treba izbrati za pleme in jih obdržati, druge slabejše kokoši pa poklati ali pa prodati na trgu.

Veliko vlogo za zboljšanje nesnosti kokoši igra kajpak hrana in sploh dobra in pametna strežba. Zanemarjene, slabo hranjene, ušive kokoši, ki nimajo niti poštenega kurnika ali drugega zavetja pred mrazom, take kokoši ne morejo biti dobre jajčarice, tudi če so dobrega plemena.

Za valjenje moramo vedno izbrati jajca od dobrih plemenskih kokoši, tako si bomo vzgojili dobre jajčarice, ki nam v drugem letu znesejo lahko do 120, v tretjem letu pa celo do 160 jajc.

Kokoši redimo samo do tretjega leta, kajti v četrtem letu že pojema nesnost. Vse slabe jajčarice in starejše kokoši je sploh treba izločiti iz reje, ker se ne izplačajo. A kakor rečeno, dobra krma in skrbna nega je glavno, če hoče gospodinja imeti pridne jajčarice. Za to odbiranje je zdaj jeseni najboljši čas. Izločimo od nadaljnje reje vse slabe in manj vredne živali in obdržimo samo res lepe, zdrave in pridne kokoši.

Za kuhinjo

Pretlačen grah. Suhi grah operi in ga namoči že zvečer. Drugi dan ga skuhaj. Treba, da je kuhan, približno dve do tri ure. Kuhani grah odcedi in pretlači skozi sito. V kozi razbeli mast in maslo, ocvri malo čebule in ko je lepo rumena, jo poberi ven na krožnik, na mast pa stresi pretlačeni grah. Dobro premešaj, nakar naloži v skledo, povrh pa deni ocvrto čebulo.

Kompot iz korenčka. Skuhaj 15 dek sladkorja na malo vode. Med tem operi in olupi 20 dek rdečega korenčka, ga zreži na drobno rezance in pari, nakar ga odcedi in stresi k raztopljenemu sladkorju. Kuhaj, večkrat mešaje, tako dolgo, da postane korenček mehak. Ko je kuhan, mu pridaj sok in olupek ene limone in če imaš, še malo olupka pomaranče. Ko je skupaj prevrelo, postavi na hladno za 24 ur, nakar daj na mizo. To je zelo okusen in zdrav kompot.

Strjeni kompot. Nekaj trdih jabolk olupi in zreži na kocke. Pol kile sladkorja poškropi z vodo in ga kuhaj tako dolgo, da postane čisto gost. Nato stresi noter četrt kile zrezanih jabolk, daj zraven sok in lupino ene limone, in kuhaj jabolka, da postanejo mehka in prozirna. Ko so jabolka kuhana, položi na krožnik obroč od modela, kakor služi za torte, naloži noter koščke kuhanih jabolk, sok pa še malo pokuhaj, nakar zlij vročega na jabolka. Nato postavi na hladno. Drugi dan odstrani obroč in daj na mizo.

Dušeno meso s paradižnikom. Vzemi prsni kos govedine, odstrani loj in kosti, nato potolci, posoli, popopraj in pretakni meso (našpikaj) s prekajenim špehom. Kozo namaži z oljem ali mastjo, položi noter meso, zraven daj lovorjev list, dve žbici, malo narezane čebule, zélene, štiri razrezane paradižnike in čašo rdečega vina, dobro pokrij, a še bolje, zaveži posodo s pergamentom in na vrh položi še poklopec (reno). Nato duši (tenstaj) tri ure na ne prevročem ognjišču ali na žerjavici. Ko se je dušilo tri ure, razveži posodo, vzemi meso ven, ga razreži in zloži v skledo ter postavi pokrito na vrel krop. Med tem pa zalij sok z malo juhe in vina, ko prekuha, ga pretlači skozi sito in nato polij na meso. Zraven daj dušen riž ali polento, makarone in solato.

Praktični nasveti

Ako se na barvastih čevljih pokažejo razpoke, ni temu vzrok usnje, ampak prah, zmešan s čistilom (kremo). Z drugimi besedami: čevlji so bili slabo osnaženi, namazani s čistilom, preden je bil dobro obrisan prah. Treba torej čevlje pravilno čistiti, to je, najprej odstraniti prah, najbolje s terpentinom. Čevlji postanejo od tega sicer malo temnejši, videti pa so vendar lepši kot pa z rapoklinami.

Kako zavarujemo vrtne rastline proti mrazu. Rastline, ki ostanejo čez zimo na vrtu, kakor vrtnice in razne druge cvetlice, obvarujemo mraza najbolje, če jih pokrijemo z drobljeno šoto. Kakor znano, varuje šota tudi pred gnilobo, zato je v ta namen boljša nego prst ali slama. Spomladi je potem šota izvrstna primes k gnoju (kompostu).

Madeže od firneža spravimo iz obleke, ako jih namočimo s terpentinom. Ko se je firnež omehčal, ga ostrži z nožičkom, nato madež spet pomaži s terpentinom in natresi gor stolčene gline. Glino pokrij s pivnikom in postavi nanjo gorko železo (likalnik). Ko se je glina posušila, jo izkrtači. Če madež morda še ni izginil, ga izbriši še s čistim špiritom ali vinskim cvetom.

ZANIMIVOSTI

× **Kuga v Egiptu.** Pred kratkim se je pojavila v Aleksandriji v Egiptu kuga, ki se vedno bolj širi. Zlasti v delih mesta, v katerih žive Arabci, divja z rastočo silo. Zdravstvena oblastva so odredila splošno cepljenje, ki ga izvajajo brezobzirno.

× **Mlada grofica pred poroto zaradi tatvine.** Pred poroto v Berlinu se je začela razprava proti 23letni grofici Helgi Monroyjevi, ki je obtožena tatvine dragocenih predmetov, sleparstva in ponarejanja listin. Grofica Monroyjeva je ukradla dragulje svoji teti, grofici Hermersberg-Hohenlohejevi, da bi plačala dolgove, ki jih je imel njen zaročenec, ritmojster Wedel. Ko so namreč tega upniki pritiskali, je sprejela jamstvo zanj, češ, da bo plačala iz dedščine, ki jo čaka po knezu Hohenlohe. Pokazala je neke papirje iz katerih naj bi bilo razvidno, da bo res podedovala veliko imetje. A izkazalo se je, da je listine ponaredila. Wedel, ki ni o vseh teh manipulacijah baje ničesar vedel, se je po aretaciji svoje zaročenke ustrelil.

× **Poslopje s 150 nadstropji.** Na zadnji seji newyorškega mestnega parlamenta so sprejeli načrt za največjo zgradbo na svetu. Visoka bo zgradba 150 nadstropij in bo imela podobo velikanske kocke, iz katere se bo vzpenjal 50 nadstropij visok stolp. Novi nebotičnik je namenjen večinoma poslovnim prostorom in bo v njem opravljalo svoja dela kakšnih 50.000 oseb, torej ne dosti manj, kakor šteje ljudi Ljubljana.

× **Pravi raj.** Fieldov muzej v New Yorku je organiziral pred nedavnim potovanje v Nanajsko deželo ob Amazonki. Vodja te ekspedicije Williams, ki je preiskal več doslej neznanih ozemelj, je poslal sedaj svoje prvo poročilo. Njegovo zanimanje sta vzbudili zlasti dve čudni drevesi, ki raseta po onih krajih. Eno daje tako sladke jagode, da lahko nadomestujejo sladkor, drugo izločuje oljnato snov, ki sliči po zunanjosti, okusu in vseh drugih lastnostih popolnoma živalski masti. Indijanci iz tamošnjih krajev poznajo tudi celo kopico zdravilnih rastlin, s katerimi ozdravijo najtežje bolezni.

× **Radij zelo nevaren živim bitjem.** Radioaktivne snovi, ki prodrejo v človeško telo, povzročajo v mišicah, kosteh in v krvi škodljive spremembe, zato se vršijo dela s takšnimi snovmi dandanes le z največjo previdnostjo. Kako dolgo pa se te snovi ohranijo v telesu, kaže primer neke mlade Italijanke, ki je bila pred sedmimi leti zaposlena v neki angleški tovarni za izdelovanje blestečih se kazal na urah. Dne 12. septembra 1922. je umrla, ne da bi bil znan vzrok njene smrti. Ker pa so opazili na drugih delavcih istega podjetja podobna vnetja kakor na njej, so začeli sumiti, da bi utegnil biti vzrok v radiju. Njeno truplo so sedaj odkopali in pokazalo se je, da so vsebovali vsi napol razpadli deli njenega telesa radioaktivne snovi. Te so ji uničile življenje.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Tenkovesten dolžnik.

Upnik: «Včasih se morate malo spomniti na svoj dolg.»

Dolžnik: «Čemu? Vi gotovo ne boste nanj pozabili.»

Stric iz Amerike.

«Vi delate vedno več dolgov in pripovedujete o stricu, ki ima priti iz Amerike. Kdaj bomo videli tega strica.»

«Prav včeraj mi je pisal, da se vrne, čim prihrani toliko denarja, da bo plačal vožnjo.»

Trgovčeva tehtnica.

Žena: «Strašno! Pravkar sem se tehtala. Lahko si misliš, kako sem se prestrašila, ko sem videla, da imam sto kil.»

Mož: «Kje si se tehtala?»

Žena: «V naši prodajalni.»

Mož: «Pomiri se, stara, tedaj tehtaš samo polovico.»

Neozdravljivo.

Debeluhar pride k zdravniku in mu potoži, da spi vedno le z odprtimi usti.

Zdravnik: «To se ne da ozdraviti.»

Debeluhar: «Kako to?»

Zdravnik: «Vaša koža je prekratka. Če zaprete oči, se vam usta odpro.»

V šoli.

Učitelj: «Kaj imaš na klopi?»

Učenec: «Nič.»

Učitelj: «Daj proč!»

Z lestve padel.

«Včeraj sem padel z deset metrov visoke lestve.»

«Pa si nisi ničesar zlomil?»

«Ne! Stal sem šele na prvem klinu.»

Šepav dokaz.

Gostilničarka je slišala, da se gost jezi, ker je dobil staro pečenko. Vsa jezna priteče iz kuhinje: «Kaj? Pečenka je stara? Jaz sem pekla pečenko, ko vas še na svetu ni bilo.»

Napoleon.

Učitelj (ob priliki proslave Ilirije oživljene): «Napoleon je imel mnogo sijajnih sposobnosti. Ali je imel v svojem značaju tudi temne strani? Kdo mi zna katero navesti?»

Janko: «Otvarjal je nove šole.»

Dolžnik.

Upnik: «Kdaj mi boste vrnili 1000 dinarjev?»

Dolžnik: «Čim bo mogoče.»

Upnik: «Glejte, da bo to kmalu, sicer vas bom tožil.»

Dolžnik: «Če je tako, mi posodite še 1000 dinarjev in me tožite za 2000!»

Vprašanje.

Notar: «Vašemu očetu je bilo sedemdeset let, ko je umrl. Ali je bil še vedno pri polni pameti?»

«Videli bomo, ko odpremo testament.»

Ušel mu je pes.

«Zakaj ste tako žalostni?»

«Ušel mi je pes.»

«Dajte v časopise!»

«Ali mislite, da zna moj pes čitati?»

Zakaj ne dela.

«Zakaj ne delate, če ste tako lačni?»

«Poskusil sem tudi to — a bil sem še bolj lačen.»

Prijateljstvo.

«Ali res nimaš v šoli niti enega prijatelja?»

«Nimam, oče.»

«Kako je to mogoče?»

«No, onih, ki mene tolčejo, ne maram jaz za prijatelje, a oni, ki jih tepem jaz, ne marajo mene.»

Obljuba.

On: «Pri meni boš živela kakor v raju.»

Ona: «Vem, vem, da ne bom nikdar imela kaj obleči.»

Nima sovražnikov.

Ko je ležal knez na smrtni postelji, je stal duhovnik ob njegovi postelji, da bi pripravil samomilnika na nebesa.

«Mislite,» mu je rekel, «tudi na svoje sovražnike, odpustite jim, da bo tudi vam Bog odpustil!»

«Nimam sovražnikov,» je odgovoril umirajoči.

«A če je človek na takem mestu, kot ste bili vi...»

«Rečem vam, da nimam sovražnikov.»

«Morda vendar — mogoče je...»

«Jih nimam.»

«Pomislite še enkrat!»

Knez, ki je postal že nestrpen, se je obrnil proti duhovniku in rekel:

«Nimam jih, ker sem dal vse pomoriti.»

V šoli.

Učitelj: «Imenujte mi nekaj zvezd!»

Prvi učenec: «Stalne zvezde.»

Drugi učenec: «Planeti.»

Tretji učenec: «Kometi.»

Četrti učenec: «Filmska zvezda, Zvezda na Kongresnem trgu v Ljubljani, morska zvezda.

Presenečen po tej učenosti, prekine učitelj pouk o zvezdoslovju.

Zelo verjetno.

Ona: «Rada bi vedela, kaj je prav za prav rekla Eva, ko je izvedela, da je pregnana iz raja.»

On: «Najbrže je storila to, kar vsaka ženska, če se odpravlja na pot: jadikovala je, da nima kaj obleči.»

Profesorska

Profesor: «Zakaj ne odgovorite, če vas vprašam?»

Študent (v zadnji klopi): «Saj sem odgovoril, gospod profesor. Zmajal sem z glavo.»

Profesor: «Kaj mislite, da se to do sem sliši?»

Nahod.

«Nahod sem moral dobiti včeraj pri koncertu.»

«Ali je bil prepih?»

«Seveda; spredaj so pihali na trompete, zadaj pa so bila vrata odprta.»

Resnico je govoril

«Zelo se čudim tvojemu ravnanju. Pred letom dni sem ti posodil 100 Din in ti si mi rekel, da potrebuješ denar prav kratek čas.»

«Res je; imel sem ga le eno uro.»

V gostilni.

Gost: «Za 20 dinarjev so to strašno majhne porcije.»

Natakar: «Le potolažite se; niti ene ne boste cele pojedli.»

Dober prijatelj

Kajneda, dragi prijatelj, da naju boš večkrat obiskal tudi po poroki?»

«Seveda, človek ne sme zapustiti svojega prijatelja v nesreči.»

Kdo je pravi obrekovalec?

O nekem slikarju so začeli govoriti, da svojih slik ne dela sam, temveč, da mu pomaga prijatelj, znan slikar.

Slikarjev drugi prijatelj je zato nasvetoval umetniku, naj toži obrekovalca. Slikar pa je zmajal z glavo in rekel: «Kam bi pa prišel, če bi take norce tožil. Če kdo trdi, da je slikal moje podobe, mi je čisto vseeno. Če pa kdo tudi, da sem jaz slikal njegove, ga tožim.»

Prebrisan ženin.

Ko se je Janez ženil, je bil še zelo plah in nespreten v občevanju z ženskami. Prestopal se je z ene noge na drugo in neprestano mencal z rokami. Končno se je dekle, za katero se je vnel, samo odločilo, da stvar pospeši. Pokazala je na vrtnico v Janezovi gumbnici in dejala:

— Kakšna krasna roža, poljub dam zanjo!

To je končno tudi Janez razumel in se po tem primerno ravnal. Nato je nastal zopet odmor. Nenadoma pa se je Janezu nekaj zasvetlikalo v glavi, pograbil je za svoj klobuk in planil k vratom.

— Kam pa? je vprašalo dekle začudeno.

— K vrtnarju! — je zaklical Janez ves vesel.

Otroci med seboj.

Oče: Kako si se mogel tako daleč spozabiti, da si sestrici dejal, naj gre k vragu?

Sinček: To nič ne de, papa. Saj nikoli ne stori tega, kar ji velim.

Listnica uredništva

Št. Janž na Vinski gori. Kar je uporabljivo, se bo že objavilo.

Loke-Trbovlje. S prihodnjo številko bomo začeli prinašati tudi programe za radio.

Sv. Jurij pod Kumom. Mi radi priobčujemo dopise, ki pa morajo biti tako različno pisani, da jih lahko preberemo. Seveda morajo dopisi tudi odgovarjati zahtevam zakona.

Izčrpanim

nervoznim, nemočnim, izčrpanim.

Da bi se osvobodili slabosti, izčrpanosti, prezgodnjih bolezni, včasih celo prezgodnje smrti je neobhodno potrebno takoj spočetka čistiti svoj organizem strupov, katere skupno s hrano prinašamo (mokračna kislina, urati in dr.), ravno take pa je treba ojačevati in oživljati njegovo moč z energijotvornimi fermenti, vzetimi od žlez mladih živali, kakor je »KALEFLUID« D. Kaleničenka.

»KALEFLUID« je potreben vsem brez razlike kateri so izčrpani po raznih boleznih, slabi prehrani, ali bolezni telodca, napornem fizičnem ali duševnem delu, težkih duševnih pretrestih, prekomernih telesnih ali duševnih ekscesov i. t. d. «KALEFLUID« je večkrat odlikovan na raznih razstavah v Parizu, Londonu, Bruslju, Firenci in Rimu s 5 Grand Prix in 5 velikimi zlatimi kolajnami.

Brezplačno in franko pošljemo popis, kateri vas se zmani z novim na'inom obnavljanja in jačanja ovenele moči, zdravja in delovne sposobnosti. Obrnite se

Beograd, Molerova 27, Miloš Marković.

»KALEFLUID« se dobi v vseh boljših drogerijah in ekarnah vsega sveta, pošlje se tudi po povzetju.

Glavna direkcija francoskega društva „Kalefluid" D. Kalenicenko, Pariz, Piga le, 5. 295

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglasi, dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročilu.

Oglasni oddelek «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. Telefon št. 3492.

Ne obupajte!

ako nimate vložka v hranilnici, najti to je mnogo manj neprijetno, kot če nimate posteljnega vložka, 281 ki ga dobite najceneje pri

Fr. Stupici, v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 1.

Istotam dobite tudi kopalne banje, klozetne garniture, vzmeti za mödroce, morsko travo, žimo in vso železnino.

Ženitna ponudba. — Pozor, Slovenke!

Želim se seznaniti v svrho ženitve z dekletom mirnega in poštenega značaja. Imam sigurno delo in pa nekaj prihrankov. Dekle katero veseli v Canado, naj se oglasi na naslov E. G. D. Marblehead, via Lardeau B. C., Canada, in priloži sliko, ki se na zahtevo vrne. Sprejemam samo resnične ponudbe. 318

Usnjarskega vajenca

pridnega sprejmem. Hrana in stanovanje v hiši. Oglasi na Franc Čebular, Ig-Studenec pri Ljubljani. 329

Cevljarskega pomočnika in vajenca

sprejme za zbita dela takoj Joško Keber, Dorfarji, pošta Škofja Loka.

330 **Trg. vajenca**

poštenih staršev z dobrimi spričevali sprejmem takoj v manufakturni in galanterijski trgovini A. Šavnik, Škofja Loka

Zaradi ženitve!

Želim znanja z dekletom ali mlajšo vdovo, ki bi imela nekaj lastnega posestva ali gostilno. Ponudbe na oglasni odd. Domovine pod «Stajerski fant» 325

Želod 320

divji kostanj, bukov žir, seme akacije, javorja, jelove storže, plačuje najbolje FRUCTUS, Ljubljana, Krekov trg 10

Urarska popravila

izvršuje najceneje, najpreciznejе Franc Wölfling, urar Gosposvetska cesta 12 301

L. Mikuž

LJUBLJANA, Mestni trg 15

DEŽNIKI

NA MALO NA VELIKO

Ustanovljeno 1839 52 Telefon 2282

Zahtevajte brezplačni

CENIK

14 dni na poskušnjo, ako ne ugaja se vrne denar.

Elegantna

plitka dobra in cenena ura

Din 99·—

3letno jamstvo.

Enaka ura v boljši izdelavi

Din 120·—

5letno jamstvo. 243

A. Kiffmann, Maribor 143-c

Razpošilja se le proti povzetju

kupuje tudi:

fižol, deteljno, laneno in konopelno seme ter druge deželne pridelke.

RAZNO manufakturno blago za jesen in zimo kupite **najceneje** v trgovini

ANTONA SAVNIKA v Škofji Loki

326

Ali že veste?

VREČE kupuje in prodaja ter ima vedno v zalogi **MIRKO MLAKAR, Ljubljana, Slomškova 11**

Dvokolesa najboljših svetovnih znamk v veliki izbiri, zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vozičkov od preprostega do najfinejšega, in igračni vozički v zalogi. Več znamk šivalnih strojev najnovejših modelov, deli in pnevmatika. - Ceniki franko. - Prodaja na obroke.

„TRIBUNA" F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov

Ljubljana, Karlovška cesta štev. 4.

Prvovrstna glasbila direktno iz

TVORNICE

odn. tvorn. skladišča.

Veliki ilustrovani

CENIK

dobite **zastonj!** Zahtevajte ga pri največji razpošiljalnici glasbil v Jugoslaviji

MEINEL & HEROLD

Tovarna glasbil, gramofonov in harmonik

PODRUŽNICA MARIBOR št. 104 B

Violine	od 95 Din	nav.	
Tambure	„ 98	„	„
Mandoline	„ 136	„	„
Trube	„ 505	„	„
Gramofoni	„ 345	„	„
Ročne harmonike	od 85 Din	nav.	

Za zimsko sezijo se priporoča tvrdka

Ceskuti & Zajc

modna in manufakturna trgovina „Pod velbom"

323 **LJUBLJANA, Stari trg štev. 3**

POZOR! POZOR!

Krznarstvo A. Lampič, Ljubljana,

Vidovdanska cesta št. 2, izdeluje po najnižjih cenah vsakovrstne čepice. 322

Domačo ajdo, ječmen, pšenico, proso kupuje po najvišjih cenah tvrdka

A. VOLK v Ljubljani

Resljeva cesta št. 24

OSEBNO MIKAVNOST

uniči dami rast brade in nezaželjenih dlačic. — „CITOKUR" odpravi pri enkratni uporabi takoj vse nadležne dlačice s koreninami vred. Ne draži kože in je priporočana od zdravnikov; mnogo zahvalnih priznanj. Uspeh zajamčen, sicer se denar vrne. Cena 14 Din, 3 steklenice 45 Din.

Dr. Nikol. Kemény, Košice, poštni predal 12/M 2 CSR.

POZOR!

Nikdar niste bili tako zadovoljni, kakor boste, če si nabavite prvovrstne

JUGO, LUC-PEČI,

katere izdeluje in popravlja edinole domača tvrdka

JUGO-LUC, Ljubljana

Puharjeva ulica štev. 3.

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč

ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravila, obkladki, masiranje, drgnjenje, o načinu kako se žival prisili da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesti, kot pri poškodovanju rogov, poškodbi kopita in zakovanju, pri prišču med parkiji, opeklini, streli, zlomu kosti, zvitju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, driski, zaprtju, koliki, napenjanju goved in ovac, pri tujih predmetih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastrupitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo.

Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36·50, se naroča

v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani

Prešernova ulica 54 (nasprotiglavne pošte)

Barve, lak, firnež i. dr.

je najboljše in zato najcenejše pri

„Lustra" V. Laznik 300

Ljubljana, Gosposvetska c. 12 (poleg restavracije „Novi svet")

Bolni na pljučih!

Več tisoč ozdravljenih!

Zahtevajte takoj knjigo o moji

novi umetnosti hranitve

ki je rešila že mnoge. Porablja se lahko ob vsakem načinu življenja in pomore, da bolezen prej premagamo. Nočno potenje in kašelj prenehata, celotna teža se poveča, postopno poapnenje pa odstrani bolečine.

Resni možje zdravniške znanosti potrjujejo izvrstnost moje metode in jo radi odrejajo. Čim prej pričnete z mojim načinom hranjenja, tem bolje.

Popolnoma brezplačno dobite mojo knjigo, iz kateri boste črpali mnogo koristnega znanja. Ker razpošlje moj zalagatelj vsega samo 10.000 **komadov brezplačno**, pišite takoj, da se boste tudi Vi lahko prištevali med srečne prejemnike te knjige.

Georg Fulgner, Berlin-Neukölln

Ringbahnstrasse 24, Abt. 621.

311 **KAJENJE JE STRUP!**

Vsakdo se more igraje odvaditi zdravju škodujočega kajenja z našimi «EX» tabletami. Tekom 14 dni preneha kaditi tudi najstrastnejši kadilec, če je uporabljal «EX» tablete trikrat na dan. So absolutno neškodljive. 1 omot 30 Din in poštnina. Popolna kura 5 omotov 145 Din franko. Razpošiljamo po povzetju.

„AURORA" Sekt. 59, Novi Sad, Želježnička 38.

Izšla je

Blasnikova

VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1930, ki ima 365 dni

„VELIKA PRATIKA" je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obrajtan.

V „Veliki Pratiki" najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solnčnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solnčne in lunine mrke; — lunine spremembe; — koledar za pravoslavne in protestante; — poštne določbe za Jugoslavijo; lestvice za kolke na menice, pobotnice, kupne pogodbe in račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse sejme na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Prekmurju, Medžimurju in v Julijski Benečiji; — pregled o koncu brejosti živine; — tabelo hektarov v oralih; — popis vseh važnih domačih in tujih dopodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; življenjepise važnih in odličnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, ki jih rabi kmetovalec in žena v hiši.

„VELIKA PRATIKA" se dobi v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi pismeno pri založniku:

tiskarni J. Blasnika nasl. d. d. v Ljubljani.

296

Izdaja za konzorcij «Domovine» Adolf Ribnikar Urejuje Filip Omladič. Za Narodno tiskarno Fran Jezeršek.